ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ.

№ 112 (4103).

8 ИЮНЬ ЯКШАНБА 1969 ЙИЛ

Баҳоси 3 тийин.

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАРНИНГ ХАЛҚАРО КЕНГАШИДА

Коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро Кенгаши 6 июнь куни Москванинг Катта Кремль саройида ўз ишини давом эттирди. Кун тартибидаги биринчи модда — ҳозирги босқичда империализмга қарши кураш вазифалари ҳамда коммунистик ва ишчи партияларнинг, барча антиимпериалистик кучларнинг ҳаракат бирлиги масаласи муҳокама қилинмоқда. Жанубий Африка Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ Ж. Маркс раислигида ўтган эрталабки мажлисда Парагвай Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий комиссиясининг ва секретариатининг аъзоси ўртоқ К. Масиэль, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ В. Гомулка, Франция Коммунистик партиясининг Бош секретари ўртоқ В. Роше. Кипр меҳнаткаш халқ прогрессив партиясининг Бош секретари ўртоқ Э. Папаноанну сўзга чиқдилар.

Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Н. Чаушеску мажлисни олиб бориш тартиби юзасидан сўз олди.

Кечқурунги мажлисда Австрия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ Ф. Мури раислик қилди. Мажлисда Австралия Коммунистик партиясининг миллий секретари ўртоқ Л. Ааронз, Колумбия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Х. Веейра. Сальвадор Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ С. К. Карпио сўзга чиқдилар.

* * *

Шу йил 5 июндаги мажлисда сўзга чиққан **Венесуэла Коммунистик партиясининг Бош секретари ўртоқ Х. Фариа** Латин Америкаси халқларининг Америка империализмига қарши олиб бораётган кураши тўғрисида гапириб берди. Жумладан, у қуйидагиларни айтди: Рокфеллер Лимага ҳам, Ла-Пасга ҳам бора олмади. У Каракасга боришга ҳам муваффақ бўлмади. Латин Америкаси халқлари унинг сафарини барбод қилиш мақсадида бирлашганликлари туфайли шундай бўлди. Рокфеллернинг шахсий мағлубияти айни вақтда АҚШнинг Латин Америкасида олиб бораётган талончилик сиёсатининг ҳам барбод бўлишини билдиради. Латин Америкаси халқлари ҳозир мустақиллик ва озодлик кураши кучли равишда юксалган даврга кирдилар.

Душманлар, деб таъкидлайди ўртоқ Х. Фариа, Венесуэла Компартияси тугатилганлигини неча марталаб эълон қилдилар, лекин аслида бизнинг партиямиз енгилмас партия бўлиб чиқди, чунки у халқ билан чамбарчас боғлангандир. Биз ўз ишимизда ишчилар синфига ўтказаётган таъсиримизни кучайтиришга, ўртоқларимизни марксизм-ленинизм руҳида тарбиялашга, пролетар интернационализми принципларини амалга оширишга, синфий курашга асосий эътибор бермоқдамиз. Ана шуларнинг ҳаммаси империализмга қарши, миллий мустақиллик учун, маҳаллий олигархияга қарши изчил кураш олиб боришнинг негизи бўлиб хизмат қилади.

Нотиқ қонли репрессиянинг қора йилларида бирдамлик билдирган қардош партияларга чуқур миннатдорчилик изҳор қилади. Биз, Венесуэла коммунистлари, деди у, пролетар бирдамлигининг аҳамиятини чиндан ҳам тўла-тўкис баҳолай олдик.

Венесуэла коммунистлари бутун дунё миқёсида империализмга қарши курашаётган ҳамма кучларнинг энг кенг кўламдаги ҳаракат бирлигига ҳеч сўзсиз тарафдордир. Бизнинг партиямиз коммунистик ва ишчи партиялар ўртасида максимал даражада ҳамжиҳатликка эришиш ишига, барча марксчи-ленинчиларнинг муштарак вазифаларини ҳал қилишга ўз ҳиссасини қўшишга тайёр.

Шу нарса табиийки, Венесуэла Компартиясининг Марказий Комитети халқаро коммунистик ҳаракат сафларида мафкуравий ва сиёсий ихтилофлар борлигига афсусланади. Лекин биз ноумид кишилар эмасмиз. Бизнингча чин коммунистлар ҳамиша ҳам биргаликда ишлаш имкониятини топадилар. Биз ғоят жиддий, реал фактга дуч келиб турибмиз, у ҳам бўлса империализм бизнинг орамиздаги ихтилофлардан фойдаланиб қолаётганлигидир. Айни шу нарса бизни чуқур ташвишга солмоқда, бизга маълум бўлишича, бошқа мамлакатлардаги қардошларимизни ҳам ташвишга солмоқда. Биз шунга ишонамизки, бугун бошланган мунозара мазлум халқларнинг мустақиллиги учун, капитализм асоратга солган халқларнинг озодлиги учун кураш йўлини белгилаб олишда бизга ёрдам беради.

(Давоми бешинчи бетда).

Москва. 1969 йил 5 июнь. Коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро Кенгашида. Суратда: КПСС делегацияси Кенгашнинг мажлислар залида. (ТАСС).

КОММУНИСТЛАР ЖИПСЛИГИНИ МУСТАҲКАМЛАШ УЧУН, ИМПЕРИАЛИЗМГА ҚАРШИ КУРАШНИ ТАҒИН ҲАМ ЮКСАЛТИРИШ УЧУН

Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвадаги халқаро Кенгашида 1969 йил 7 июнда КПСС делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Империализмга қарши курашнинг ҳозирги босқичдаги вазифалари ҳамда коммунистик ва ишчи партиялар, барча антиимпериалистик кучлар ҳаракатининг бирлиги — Кенгашимиз кун тартибининг асосий масаласидир. Шу кун тартиби қамраб олган проблемаларнинг моҳияти Асосий ҳужжат лойиҳасида, бизнинг фикримизча, равшан таърифлаб берилган. КПСС Марказий Комитети биз кўриб чиқишимиз лозим бўлган бошқа ҳужжатлар каби бу лойиҳа ҳам коммунистик ҳаракатнинг ҳозирги вақтдаги вазифаларига жавоб бера олади, деб ҳисоблайди.

Биз шу нарсага аминмизки, ўртоқлар, жаҳондаги коммунистик партиялар аксариятининг вакиллари қатнашаётган бизнинг бу Кенгашимиз империализмга қарши курашчиларнинг ҳаракатларини жипслаштиришда катта роль ўйнайди. Бу Кенгаш тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун курашаётган кишиларнинг бутун жаҳон фронтини жипслаштиришга ёрдам беради.

Шу билан бирга, биз аминмизки, Кенгашнинг иши, у мўлжаллаб берадиган мақсадларга эришмоқ учун биргаликда олиб бориладиган кураш коммунистик ҳаракатда пайдо бўлган қийинчиликларни енгишга, марксизм-ленинизм принциплари асосида унинг жипслигини мустаҳкамлашга ҳам ёрдам беради.

Мана шуларнинг ҳаммаси меҳнаткашлар кенг оммаси ва жаҳондаги барча прогрессив кучлар орасида коммунистларнинг обрўйини ва нуфузини тағин ҳам баланд кўтаради.

I

Ҳозирги халқаро вазият ва империализмга қарши кураш вазифалари

Ўртоқлар! Барча қитъалардаги коммунистик партияларнинг вакиллари ўзлари олиб бораётган революцион курашнинг бундан буёнги йўлларини биргаликда белгилаб олмоқ учун тўпланганларидан бери орадан салкам тўққиз йил вақт ўтди. Бу давр воқеаларга жуда бой ғоят муҳим давр бўлди. Бу давр биз коммунистларга бир талай ютуқлар келтирди, ҳаракатимизнинг буюк мақсадларига эришмоқ учун янги имкониятлар очиб берди. Шу билан бирга бу давр жиддий проблемаларни ҳам, чатоқликларни ҳам олиб келди.

Бу ерда сўзга чиққан ўртоқларнинг нутқларини зўр эътибор бериб тингладик, улар империализмга қарши курашнинг бир қанча муҳим масалаларини айтиб ўтишди. Партиямизнинг кейинги йиллардаги халқаро ривожланишнинг баъзи проблемаларига доир нуқтаи назарини ушбу Кенгашда муҳокама қилинадиган асосий вазифа кўзи билан қараб бу ерда баён қилиб беришни КПСС Марказий Комитети бизга топширди.

Инсониятнинг эркинлик, тинчлик ва демократия тантанаси йўлида бораётган тарихан муқаррар ҳаракати олдида империализм ижтимоий система сифатида асосий тўсиқ бўлиб келди ва шундай тўсиқ бўлиб қолмоқда. Бу тўғрида ҳаммамизнинг фикримиз бир.

Халқлар империализмдан ҳисоб беришни қаттиқ талаб қилмоқдалар. Инсоният олдида кескин бўлиб турган ва ҳозирги куннинг ўзидаёқ муваффақиятли ҳал қилиниши мумкин бўлган туб проблемалар империализмнинг айби билан ечилмай қолмоқда. Империализм фақат коммунистик ҳаракатнинггина эмас, шу билан бирга меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари учун, халқларни социал ва миллий зулмдан қутқариш учун курашаётган барча кучларнинг ҳам асосий ёви бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда.

Империализмнинг социал моҳияти ва унинг тарихдаги ўрни биз коммунистларга равшан. Бироқ империализмга қарши курашнинг конкрет программасини белгилаб олмоқ учун империализмнинг моҳиятини табиатини тўғри тушуниб олишнинг ўзигина кифоя қилмас эди. Капитал дунёсида рўй бераётган янги ҳодисаларни, чуқур жараёнларни диққат билан ўрганиб чиқиш ҳам зарур. Империализм тўғрисидаги ленинча назария унинг тараққиётидаги ҳозирги босқичга хос бўлган конкрет хусусиятларни ҳам тушуниб олишга йўл очиб беради.

Хўш, империализмнинг кейинги ўн йил ичидаги хусусиятлари тўғрисида нималар дейиш мумкин? Ҳозирги кундаги унинг кучи ва заиф томонлари нималардан иборат, энг муҳими — унинг халқлар учун хатарли томони нималардан иборат?

Социализмнинг қудрати ўсиб бораётганлиги, мустамлакачи режимлар тугатилаётганлиги ишчилар ҳаракатининг тазйиқи империализмнинг ички жараёнларига ва сиёсатига тобора кўпроқ куч билан таъсир қилмоқда. Ҳозирги вақтдаги империализмнинг кўпгина муҳим хусусиятларини изоҳлаб берадиган нарса шуки, у янги шароитларга, икки система курашининг шароитларига мослашишга мажбур.

Аввало, биз шуни ҳисобга олмаслигимиз мумкин эмаски, ҳозирги кундаги империализмнинг ҳали ҳам қудратли, юксак даражада уюшган ишлаб чиқариш механизми мавжуд. Биз шуни ҳисобга олмаслигимиз мумкин эмаски, ҳозирги вақтдаги империализм монополияларнинг давлат аппарати билан тобора маташиб бораётганлигидан келиб чиқаётган имкониятлардан ҳам фойдаланмоқда. Ишлаб чиқаришни программалаштириш ва прогнозлаш, техника тараққиётини ва илмий тадқиқотларни давлатнинг пул билан таъминлаб туриши, энг йирик монополияларнинг манфаатларини кўзлаб бозор стихиясини маълум чеклашга қаратилган чоралар тобора кенг ёйилмоқда. Бу ҳол бир қанча мамлакатларда ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини маълум даражада оширишга олиб келмоқда.

Социалистик мамлакатларнинг иқтисодий ва илмий-техникавий ютуқлари, синфий кураш капитални социал соҳада ҳам меҳнаткашларга бирмунча ён беришга мажбур этмоқда. У меҳнаткашларни эксплуатация қилиш даражаси тобора кўпайиб бораётганлигини ниқоблашга интилмоқда. Шундай йўл билан монополистик капитализм буржуа тузуми учун энг хатарли социал-иқтисодий ларзаларнинг олдини олишга уринмоқда.

Социализмнинг бу шиддатли ўсишига жавобан ўз позицияларини мустаҳкамлашга интилаётган империалистлар халқаро миқёсда ўзларининг куч-ғайратларини бирлаштирмоқдалар, иқтисодий интеграциянинг турли формаларини қўлламоқдалар. Буржуа ҳукуматларининг ёрдами ва иштироки билан монополияларнинг халқаро бирлашмалари тузилмоқда. Империалистик ҳарбий-сиёсий иттифоқлар ўз фаолиятини активлаштирмоқдалар.

Ўз-ўзидан маълумки, мана шуларнинг ҳаммасига қарамай, асло йўқотиб бўлмайдиган империалистик зиддиятлар капиталистик жамиятнинг ҳозирги кунда ҳам муҳим қонунияти бўлиб қолмоқда. Шу каби мамлакатлар капиталларининг бир-бирига чирмашуви ҳозирги кунда кучайиб бораётганлиги, шу мамлакатлар миллий хўжаликларининг бир-бирига қарамлиги ўсиб бораётганлиги шу зиддиятларни янада кескинлаштирмоқда. Империалистик давлатлар ўртасидаги зиддиятларнинг ўсиб бораётганлиги, жумладан, агрессив ҳарбий блокларнинг, аввало, НАТОнинг қақшаб бораётганлигида ўзининг ифодасини топмоқда.

Бироқ умуман ҳозирги кунда, капитализмнинг чуқурлашиб бораётган умумий кризиси шароитида империализм стратегиясининг жаҳон майдонидаги оғирлик маркази ўз ўрнини бирмунча ўзгартирмоқда. Империализмнинг сиёсатини жаҳон социализмига, миллий-озодлик революцияларига ва ишчилар ҳаракатига қарши ялпи курашнинг синфий мақсадлари тобора кўпроқ даражада белгилаб бермоқда.

Империализм ўз умрини узайтирмоқ учун янги имкониятлар топишда бундан буён ҳам интила беришига шак-шубҳа йўқ. Ўзимизнинг сиёсатимизда биз ана шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олмаслигимиз мумкин эмас.

Бироқ, ҳозирги вақтдаги империализмнинг мана шу томонлари тўғрисида гапирар эканмиз, ёвнинг кучи ва имкониятларини кам қилиб кўрсатмаслик билан бирга унинг бу кучи ва имкониятларини ошириб кўрсатмаслик ҳам керак, деб ҳисоблаймиз. Капитализмни зимдан кемираётган чуқур, ҳақиқатан енгиб бўлмайдиган ички зиддиятлар ва аввало, меҳнат билан капитал ўртасидаги зиддият ҳозирги вақтда ўзини тобора очиқроқ кўрсатмоқда. Империализмнинг жаҳон майдонидаги позициялари социализм ва демократия кучларининг тазйиқи остида тобора заифлашмоқда. У ўзининг социал ва миллий тенгсизлик, зулм ва зўравонлик тузуми эканлигини ҳозирги кунда ҳар қачонгидан ҳам кўра тўлиқроқ қилиб очиб бермоқда.

Давлат монополистик капитализми ишлаб чиқаришни ниҳоят даражада умумлаштириб, ишлаб чиқаришни бошқаришни марказлаштириб, буржуа тузумининг асосий зиддиятини — ишлаб чиқаришнинг ижтимоий характери билан ишлаб чиқариш маҳсулотларини ўзлаштиришнинг хусусий усули ўртасидаги зиддиятни ғоят чуқурлаштирмоқда. Бир мамлакатгагина эмас, кўпинча бир қанча мамлакатга хизмат қилаётган ишлаб чиқариш комплекслари бир ҳовуч миллионерлар ва миллиардерларнинг хусусий мулки бўлиб қолаётганлиги ғайри табиий ҳол эканлиги халқларга тобора равшан бўлиб қолмоқда. Капиталистик ишлаб чиқариш муносабатларини социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари билан алмаштириш зарурлиги тобора қатъий зарурат бўлиб қолмоқда.

Империализм вазиятга мослашишга тобора кўпроқ уринган сари, унинг ички социал-иқтисодий антагонизмлари шу қадар чуқурлаша беради. Капиталистик экономиканинг ривожланишида вақти-вақти билан пасайишлар бўлиб туради. Айрим мамлакатларнинг ривожланишидаги нотекислик ва бир ёқламалик кучая беради. Мана шуларнинг ҳаммаси мазкур мамлакатлар ичида жиддий қийинчиликларни туғдирмаслиги ва улар ўртасидаги зиддиятларнинг кўпайтирмаслиги мумкин эмас. Бунга — кўпгина капиталистик мамлакатларнинг олтмишинчи йиллардаги тузалмас ҳамишалик касали бўлиб қолган доимий бюджет дефицити, валюта-молия кризисларининг кескин-кескин пайдо бўлиб туриши, қимматчилик ва инфляция далил бўла олади. Кўпинча бу касалликни энди «судралувчи кризис» деб атамоқдалар.

(Давоми иккинчи бетда).

КОММУНИСТИК ҲАРАКАТ ТАРИХИДА МУҲИМ ВОҚЕА

БРАТИСЛАВА, 7 июнь. Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвада халқаро кенгаши очилиши кеча Братислава газеталарининг марказий мавзуи бўлди. «Правда» газетасининг Москвадаги мухбири Р. Ниттманнинг Кремлдан берган репортажининг сарлавҳасига «Коммунистик ҳаракатнинг муҳим моменти» деб ёзилган. «Кенгашда 75 партия қатнашаётганлигининг ўзи унинг ғоялари ва мақсадлари ғалабасидан далолат беради», деб ёзади репортаж автори. У бутун жаҳон жамоатчилигининг Москва кенгашига жуда катта қизиқиш билан қараётганлигини ҳам таъкидлайди.

«Правда» газетаси биринчи мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев табрик нутқининг тўла текстини босиб чиқарди. Кўпгина газеталар мазкур кенгашни шарҳлаган совет ва чет эл матбуотининг мақолаларига обзор берган, жуда кўп фотоинформациялар босиб чиқарган.

НЬЮ-ЙОРК, 7 июнь. АҚШда коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгашининг иши зўр эътибор билан кузатиб борилмоқда. Американинг прогрессив намояндалари кенгашга ишонч ва умид билан қарамоқдалар, буржуазия эса, қаҳр-ғазаб ва саросима билан қарамоқда.

«Дейли уорлд» газетаси Кенгашни «тарихий кенгаш», деб атади. Газета Москвадаги кенгаш коммунистик ва ишчи партияларга бир-бирларини яхшироқ билиб олишларига, умумий антиимпериалистик курашда ўз куч-қувватларини бирлаштиришга, шу курашда орттирилган амалий тажриба билан баҳам кўришга имконият беради, деб таъкидлайди.

«Дейли уорлд» газетаси кенгаш очилишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев сўзлаган табрик нутқини баён қилар экан, кенгаш ҳаракат бирлигига, жипсликка нақадар зўр хоҳиш-иродасини намойиш қилса, империалистларнинг режаларига шунчалик кучли зарба тушади, деган сўзларини бўрттириб кўрсатган.

Бир қанча ойлардан бери кенгашни «чақириб бўлмайди», деб айюҳаннос солиб келган буржуа пропагандистлари энди саросимага тушиб қолганликларини яширмаптилар ва кенгаш очилганлигини мажбуран тан олмоқдалар.

«Нью-Йорк таймс» газетаси Москвадан олинган хабарида кенгаш қатнашчиларининг сони илгари чамаланганидан «ошиб кетганлигини» ёзмоқда.

«Крисчен сайенс монитор» газетаси Москва кенгашини унда қатнашувчи партиялар сони жиҳатидан «таъсирли» деб атади.

НИКОЗИЯ, 7 июнь. Кипрда чиқадиган «Харавги» газетасининг кенгаш бошланишига бағишланган шарҳида «ишончли компас — ўлмас, абадий барҳаёт марксизм-ленинизм таълимоти коммунистик ва ишчи партияларнинг Москва кенгашига йўл кўрсатмоқда», дейилади. «Марксизм-ленинизм меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлиги билан қўшилишиб, — деб таъкидлайди газета, — кенгаш қатнашчиларига халқаро ишчилар ҳаракати асосий проблемаларининг моҳияти юзасидан бирдан-бир тўғри қарор ишлаб чиқилишига ёрдам беради». Кенгашнинг кун тартибида, деб уқтирилади шарҳда, ҳозирги босқичдаги коммунистик ҳаракатнинг асосий масалалари — инсониятнинг ашаддий душмани — империализмга қарши курашда коммунистик ва ишчи партиялар ҳамда барча антиимпериалистик кучлар бирлиги масаласи турибди. «Коммунистик ва ишчи партияларнинг амалий фаолиятида бу партияларнинг кенг бирлиги асосида мана шу вазифаларнинг бажарилиши тинчлик ва тараққиёт кучларининг жаҳолат ва уруш кучлари устидан ғалаба қозонишига олиб келади», деб ёзади «Харавги».

ГАВАНА, 6 июнь. Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг матбуот органи «Гранма» газетаси коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвадаги халқаро кенгаши ишини кенг кўламда ёритмоқда. Газета кенгаш очилишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев сўзлаган табрик нутқининг муфассал баёнини босиб чиқарди.

«Гранма» газетаси Л. И. Брежневнинг кенгаш ҳаракат бирлигига, жипсликка нақадар зўр хоҳиш-иродасини намойиш қилса, империалистларнинг режаларига шунчалик кучли зарба тушади, деган сўзларини бўрттириб кўрсатган. (ТАСС).

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР ХАЛҚАРО КЕНГАШИ

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши биринчи бетда).

Фан ва техниканинг ҳозирги тараққиёти мисли бўлмаган имкониятлар очиб бераётган бир вақтда империализмнинг жамиятни камбағаллик ва қашшоқликдан қутқаришга, ишсизликни тугатишга, меҳнаткашлар ва майда мулкдорларни эртаги кун ваҳимасидан ҳоли бўлган турмуш билан таъминлашга қодир эмаслиги айниқса яққол кўриниб турибди. Ишлаб чиқариш ишларини ва ижтимоий ишларни ҳал қилишда меҳнаткашларнинг реал равишда иштирок этишига капитал йўл қўйиши мумкин эмаслигини ва ҳеч қачон йўл қўймаслигини равшан тушуниб олаётган кишилар тобора кўпаймоқда. Империализм жамиятнинг маданий ва маънавий бойликларини чуқур таназзулга солаётганлиги тобора равшан бўлиб қолмоқда.

Монополиялар ишлаб чиқаришнинг, фан ва техниканинг ўсиб бораётган имкониятларидан ўзларининг худбинлик мақсадлари йўлида — оммани эксплуатация қилишни кучайтириш, оммани эзиш аппаратини мустаҳкамлаш, ҳарбий агрессия ва авантюралар машинасини мустаҳкамлаш учун фойдаланмоқдалар. Монополистик юқори табақа билан ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг жуда катта оммаси ўртасидаги зўр социал фарқ тобора чуқурлашмоқда. Бошқача сўз билан айтганда, империалистик тузум—капитал мамлакатларидаги жуда кенг халқ оммасининг турмуш шароити ва шу омманинг яшаши учун доимий ва йўқотиб бўлмайдиган хавфдир. Бу мамлакатларда жуда ўткир синфий можаролар тобора кўпаймоқда.

Империализмга хос бўлган тенденция, яъни демократик эркинликларни тугатиш, ижтимоий-сиёсий ҳаётни фашистлаштириш тенденцияси ҳам халқлар учун жуда катта хавфдир. Реакциянинг ҳамма турлари империализмга хос эканлигини В. И. Ленин ҳам ўз вақтида уқтириб ўтган эди. Олтмишинчи йилларда буни исботлайдиган кўпгина ишончли янги далиллар пайдо бўлди.

Энг кўп ривожланган капиталистик мамлакатларда ҳарбий саноат комплексининг, яъни энг йирик монополиялар билан давлат аппаратидаги ҳарбийлар иттифоқининг таъсири тез ўсиб бормоқда. Бу мудҳиш иттифоқ кўпгина империалистик давлатларнинг сиёсатига ўтказаётган таъсир ўсиб бормоқда, шу давлатлар сиёсатини тағин ҳам кўпроқ реакцион ва агрессив сиёсатга айлантирмоқда.

Эксплуататорлар ўзларига керакли «тартибни» буржуа демократияси доирасида таъминлашга қодир бўлмай қолган жойларда ҳокимият фашизм туркидаги очиқдан-очиқ террорчи режимлар қўлига олиб берилмоқда. Буни кўрсатувчи мисоллар ҳозирги вақтда оз эмас. Бу режимлар империалистик давлатларнинг ҳукмрон доираларидан ва энг йирик монополияларидан молиявий ва сиёсий мадад олиб турибди.

Собиқ мустамлакалардаги халқларнинг эркинлиги ва мустақиллиги учун ҳам империализм ҳозирги кунда жуда катта хавф бўлиб турибди. Империализм мустамлакачилик системасининг асосий тиргаклари емириб ташланганидан кейин ҳозирги пайтда ҳам унинг ажралмас белгиси бўлиб келаётган нарса шуки, эндиликда империалистлар кўпроқ маккорлик билан ҳаракат қилишга, анчагина ниқобланиб таловчилик қилишга мажбур бўлсалар ҳам, аммо заифроқ бўлган ва камроқ ривожланган мамлакатлар аҳолисининг табиий бойликларини талашни ва шу аҳоли меҳнатини эксплуатация қилишни давом эттирмоқдалар. Озодликка чиқиб олган мамлакатлар халқларининг янги мустамлакачилик сиёсатига кўрсатаётган қаршилиги империализмга қарши курашнинг янги муҳим фронтини вужудга келтирмоқда.

Бутун дунё халқларига империализм келтираётган энг жиддий хавфларнинг бири у ҳам бўлса янги жаҳон уруши хавфидир.

Милитаризм ҳамиша империализмнинг ажралмас белгиси бўлиб келди. Лекин ҳозирги кунда у мисли кўрилмаган даражада кенгайиб кетди. Кўп миллионлаб одамларнинг меҳнати, инсоният ақл-заковотининг, олимлар, тадқиқотчилар, инженерлар талантининг ажойиб муваффақиятлари инсоният фойдасига, тараққиёт ишига ва ер юзидаги турмушни ўзгартиришга хизмат қилдирилмасдан, балки ваҳшиёна, реакцион мақсадлар йўлида, халқлар бошига энг катта кулфат бўлган уруш эҳтиёжлари йўлида ишлатилаётганлиги учун империализм айбдор. Менинг бу айтганларим, ўртоқлар, баландпарвоз сўзлар эмас, балки энг реал фактларнинг ўзи. Шуни айтиб ўтиш кифоя қиладики, АҚШнинг ҳарбий ҳаражатлари кейинги беш йил давомида қарийб 350 миллиард долларга етди, яъни иккинчи жаҳон урушининг бутун йиллари давомида қилинган ҳарбий ҳаражатлардан 20 процент ошиб кетди. Лекин ҳозирги вақтда империалистик ҳукуматлар қурол-яроғларни кўпайтиришнинг бундан кейинги бир неча ўн йилларга мўлжалланган янги планларини тузмоқдалар. Бу планларнинг амалга оширилиши меҳнаткашлар устига янги оғир юк бўлиб тушади, янги жаҳон урушининг бошланиб кетиш хавфини кўпайтиради.

Фақат олтмишинчи йилларнинг ўзидагина АҚШ ва бошқа империалистик давлатлар Вьетнамга, Кубага, Панамага, Доминикина Республикасига, араб мамлакатларига қуролли ҳужумлар қилишди. Ҳужумга учраган бу мамлакатларнинг рўйхатини яна давом эттириш мумкин.

Авантюралар сиёсати ва шу билан бирга асосий империалистик давлатларнинг ялпи қирғин қуроллари запасларини кўпайтираётганликлари ҳозирги кунда империализмни бутун дунёдаги тинчликка доимий хавф қилиб қўймоқда, кўп миллионлаб кишиларнинг ҳаёти учун, бутун-бутун халқларнинг ҳаёти учун хавф қилиб қўймоқда. Шу сабабли империализмга қарши кураш айни вақтда инсониятни жаҳон терма ядро уруши хавфидан қутқариш учун курашдир. Халқ оммасининг мустаҳкам тинчлик учун олиб бораётган курашига бошчилик қилиш халқаро коммунистик ҳаракатнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб, ҳозирги кунда бу вазифанинг аҳамияти камайиб эмас, балки муттасил ошиб бормоқда.

Империализм ва, аввало, жаҳон реакциясининг асосий кучи бўлмиш АҚШ империализми туғдираётган уруш хавфига етарли аҳамият бермасликка йўл қўйиш, жуда катта хато бўлур эди, деб ҳисоблаймиз. Империалистларнинг ўз сиёсати агрессив блокларнинг мавжудлиги, мавжуд давлат чегараларини ревизия қилишга қаратилган йўл, социализм мамлакатларига ва ёш миллий давлатлардаги прогрессив режимларга қарши қўпорувчилик фаолияти инсоният бошига қандай кулфатлар келтиришини миллион-миллион одамлар тушуниб олиши лозим. Бизнинг вазифамиз шуки, империалистлар ўтказаётган миллий сиёсатнинг бутун хавфини халқларга тушунтириш билангина кифояланиб қолмасдан, империализмнинг агрессив ниятларини барбод қилиш учун курашга халқларнинг ўз куч ва ғайратларини кучайтиришларига ҳам эришмоғимиз лозим.

Агрессорлар жаҳоннинг у ёки бу районида ҳарбий авантюралар бошласалар, уларнинг бу ҳаракатларига коллектив зарба беришни уюштириш империализмнинг янги жаҳон урушини бошлаб юбориш хавфига қарши курашнинг энг муҳим формасидир. АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига берилган зарба бунга жуда ёрқин намунадир. Вьетнам халқининг интервенциячиларга қарши қаҳрамонона кураши СССР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг кескин равишда бераётган самарали ҳарбий ва иқтисодий ёрдами билан, агрессия қурбонларига бирдамлик умумхалқ ҳаракатининг жаҳоннинг деярли ҳамма мамлакатларида, шу жумладан, АҚШда ҳам кенгайиб кетганлиги билан бирга қўшилди. Шуларнинг ҳаммаси шунга олиб келмоқдаки, агрессорлар ўз мақсадларига эриша олмаётирлар, улар бошлаб юборган уруш эса ўзларини очиқдан-очиқ шарманда қилмоқда.

Мана шунинг ўзи, ўртоқлар, турли мамлакатларнинг коммунистлари бир йўлда ҳаракат қилиб, кенг халқ оммасини актив курашга сафарбар қилганларида империализмнинг агрессив ҳаракатлари барбод бўлиши турган гап эканлигини кўрсатувчи яққол далилдир.

Ҳозирги кунда империализм қаршисида қудратли кучлар турибди. Бу кучлар унга қарши тўхтовсиз ҳужум жанглари қилмоқдалар. Ҳозирги замондаги асосий революцион отрядларнинг империализмга қарши курашига доир баъзи масалаларга тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Ўртоқлар! Биз ҳаммамиз шунга асосланиб иш олиб бормоқдамизки, **жаҳон социалистик системаси етакчи революцион куч ва антиимпериалистик ҳаракатнинг таянчидир.** Эски дунё билан янги дунёнинг бир-бирига қарши кураши нақадар кескинлашса, янги ижтимоий тузум замиридаги ҳамма имкониятлардан фойдаланиш, социалистик мамлакатлар қудратини мустаҳкамлаш, бу мамлакатларнинг куч-ғайратини кенг равишда ва ҳар томонлама координациялаш шу қадар катта аҳамият касб қила беради.

Олтмишинчи йиллар жаҳон социализми тарихида алоҳида ўрин олади. Мана шу кейинги ўн йилнинг ўзида қардош мамлакатлар социализм негизларини барпо қилишни тугаллаб, ривожланган социалистик жамият қуришга ўтдилар. Тағин ҳам етук бўлиб қолган социалистик тузум ўз иқтисодий ва социал-сиёсий тузилишининг афзалликларини ўзига хос бўлган чинакам демократизмнинг афзалликларини тобора тўлиқроқ намоён қилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси бизнинг муштарак ишимизга — империализмга қарши фронтни мустаҳкамлаш ишига қўшилган реал салмоқдор ҳиссадир.

Социалистик давлатлар бирлигини мустаҳкамлаш каби биринчи даражада муҳим бўлган проблемага ҳам мана шу нуқтаи назардан қарамоқдамиз. Маълум қийинчиликлар бўлишига қарамай, социализм мамлакатларини муқимлаштиришдан иборат соғлом жараён — шу мамлакатлар ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришда ўзининг конкрет ифодасини топаётган жараён давом этаётганлигини кўрмаслик мумкин эмас.

Бундай ҳамкорлик ҳар бир социалистик мамлакат тараққиётининг муҳим омилидир. Шу билан бирга бу ҳамкорлик империализмга қарши курашнинг қудратли қуролидир. бу ҳамкорлик тинчлик ва социализм йўлидаги барча курашчиларнинг кучига куч қўшмоқда. Буни алоҳида уқтириб ўтиш керак.

Ҳозирги кунда империализмга қарши кураш фронтидаги аҳволни социализмнинг капитализм билан иқтисодий мусобақаси қандай бораётганлиги кўп жиҳатдан белгилаб бермоқда. Мамнуният билан шуни айтиш мумкинки, бу соҳада социализм мамлакатлари бир талай муваффақиятларни қўлга киритдилар. Масалан, агар биз Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларни олиб қарасак, шуни кўрамизки, кейинги ўн йил ичида шу мамлакатларнинг миллий даромади 93 процент кўпайди, айни вақтда ривожланган капиталистик давлатларда миллий даромад худди шу даврнинг ўзида 63 процент ошди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган ер куррасидаги территориянинг 18 процентига эга бўлган ва жаҳондаги жамики аҳолининг эса 10 процентигагина эга бўлган бу мамлакатлар ҳозирги вақтда жаҳон саноат маҳсулотининг тахминан учдан бир қисмини ишлаб чиқармоқда. Шу асосда меҳнаткашларнинг турмуш даражаси ўсиб бормоқда, экономикани, фан ва маданиятни янада муваффақиятли ривожлантириш имкониятлари кўпаймоқда.

Шу билан бир вақтда социализм мамлакатлари ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик тобора чуқурлашмоқда ва такомиллашмоқда. Айрим мамлакатлар халқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида бўлгани каби, бу соҳада ҳам эндиликда асосий диққат-эътиборни сифатни яхшилаш томонига, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ва иқтисодий алоқаларнинг самарадорлигини оширишга қаратмоқдалар. Европадаги социалистик мамлакатларда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар худди ана шу вазифани ҳал этишга хизмат қилади. Социалистик интеграцияни янада ривожлантиришнинг узоқ муддатли, комплекс программаси ҳам ана шу мақсадларга хизмат қилади. Бу интеграциянинг асосий йўллари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг яқинда Москвада ўтказилган махсус сессиясида белгилаб берилди.

Бу қарорларни бажармоқ учун ҳали жуда кўп иш қилиш керак. Лекин биз тўғри йўлда турибмиз. Шу сабабли биз қардош мамлакатлар ҳамдўстлиги мана шу йўлдан бориб, иқтисодий соҳада капитализм устидан тезроқ ғалаба қозонишига аминмиз. Бу вазифани ҳал қилиш фақат социалистик мамлакатларнинг манфаатларигагина эмас, шу билан бирга умуман жаҳон революцион курашининг манфаатларига ҳам мос бўлиб тушади.

Социалистик мамлакатларнинг ташқи сиёсий ҳамкорлиги империализмга қарши курашнинг муҳим омилидир. Практика шуни кўрсатиб турибдики, бундай ҳамкорлик социализмнинг жаҳондаги воқеаларнинг боришига кўрсатаётган таъсирини кўпайтиради, империализмга қарши курашда социализмнинг ролини оширишга ёрдам беради.

Социализм ва тинчликни ҳимоя қилишнинг ишончли қуроли бўлган Варшава Шартномаси ташкилоти доирасида бу соҳада қилинган ишни алоҳида қайд қилиб ўтиш керак. Халқаро турмушнинг энг асосий проблемалари — тинчликни мустаҳкамлаш ва халқлар ўртасида тинч ҳамкорликни ривожлантириш учун, империализмнинг агрессив сиёсатига қарши кураш билан бевосита алоқадор проблемалар шу ташкилотнинг Сиёсий маслаҳат комитети сессияларида бир қанча йиллардан бери коллектив равишда кўриб чиқилмоқда. Биргаликда қилинаётган бу иш мамлакатларимизнинг бир қанча масалаларда социализмнинг халқаро позициясини, Европадаги ва бутун дунёдаги тинчлик ишини мустаҳкамлайдиган катта ютуқларни қўлга киритишига ёрдам берди.

Социалистик мамлакатларнинг империализмга қарши кураши фақат иқтисодий ва ғоявий-сиёсий курашгина эмас. Ўз табиати билан агрессив бўлиб келган ва шундай бўлиб қолаётган империализм ўзининг ҳарбий машинасини доимо кўпайтирмоқда ва бу машинани ишга солишга ҳамиша тайёр. Буни Вьетнамдаги воқеалар очиқ кўрсатди. Социалистик ғалабаларни ҳимоя қилмоқ учун куч ҳам керак, куч бўлганда ҳам анчагина куч керак. Шу сабабли бошқа қардош партиялар каби КПСС ҳам социалистик давлатларнинг мудофаа қувватини тинмай ошириш тўғрисида шу мамлакатларнинг мудофаа соҳасидаги ҳамкорлигини кучайтириш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилиб келмоқда. Варшава Шартномасининг қуролли кучларини бошқаришни такомиллаштиришга доир бу йил муҳим қарорлар қабул қилинди. Иттифоқчи мамлакатлар қуролли кучларининг бир-бири билан кўмаклашиб ҳаракат қилиши мунтазам равишда такомиллаштирилмоқда, уларнинг жанговар маҳорати ўсиб бормоқда. Варшава Шартномаси мамлакатларининг ва бошқа социалистик давлатларнинг армиялари энг янги ҳарбий техника билан таъминланмоқда.

Социалистик давлатлар мудофаасининг қудратли қуроли империализм дунёси билан мана шундай қаттиқ курашда. коллектив куч-ғайрат сарфланиб тобланмоқда, ўртоқлар. Шу билан бирга бу қурол империализм билан қуролли кураш олиб бораётганлар учун озодлик қуролидир. Бизнинг қудратимиз янги жаҳон уруши хавфига қарши курашаётганларнинг ҳаммаси учун тинчликнинг таянчидир. Биз социализм ва тинчликни ҳимоя қилиш билан инсониятнинг келажагини ҳимоя қилаётирмиз.

Ҳукмрон Коммунистик партиялар ўртасидаги актив алоқалар социалистик давлатларнинг ҳар томонлама ҳамкорлигини ривожлантирувчи ва тош-метин қилиб мустаҳкамловчи негиздир. Партияларимиз раҳбарликлари ўртасидаги алоқалар кейинги йилларда тағин ҳам кўпроқ оператив характерга, ўртоқлик ва ишчанлик характерига эга бўлиб қолди. Ҳаммамизни қизиқтираётган озми-кўпми аҳамиятли бўлган проблемаларнинг деярли ҳаммаси коллектив бўлиб муҳокама қилинмоқда. Бундай қилиш энг самарали чора ва тадбирларни ишлаб чиқишга ёрдам беради, бўлиши мумкин бўлган хатоларнинг олдини олади. улар ўртасидаги ҳамжиҳатликни чуқурлаштиради, албатта.

Социализм мамлакатларининг коммунистик партиялари масъулиятли вазифаларни ҳал қилмоқдалар. Марксизм-ленинизм байроғини баланд кўтариб бораётган коммунистлар, қардош мамлакатларнинг халқлари экономика, фан, маданиятни ривожлантиришдаги чинакам халқ ҳокимиятининг янги нормаларини барпо қилишдаги ютуқларни кўпайтирмоқдалар. Келгусидаги бутун инсоният турмушининг тимсолини яратиб бераётган бу фаолиятнинг аҳамияти ҳақиқатан жуда катта.

Биз мураккаб шароитларда иш кўраётган социалистик мамлакатлардаги дўстларни — Америка агрессорларига қарши олиб борилаётган тарихий жангга бир неча йилдан бери раҳбарлик қилиб келаётган вьетнамлик ўртоқларни; АҚШ империализми томонидан тўхтовсиз қилинаётган диверсиялар, иқтисодий блокада ва сиёсий тазйиқ шароитида мардонаворлик билан социализм қураётган Куба коммунистларини; Америка империалистлари билан уларнинг сеуллик қўғирчоқларининг кетма-кет иғвогарликларини даф қилишга мажбур бўлаётган Корея меҳнат партиясини қўллаб-қувватламоқдамиз ва қўллаб-қувватлайберамиз. Биз герман реваншизмига бевосита қарши турган Германия Демократик Республикасини ҳамиша қўллаб-қувватлаймиз ва у билан мустаҳкам ҳамкорлик қиламиз.

Империализмга қарши курашимизнинг муштарак фронтини ўз ишлари билан мустаҳкамлаётган барча қардош социалистик давлатларнинг коммунистларига чин кўнгилдан янги ғалабалар тилашга ижозат бергайсиз.

Ўртоқлар! Жаҳон социализмининг ютуқлари шак-шубҳасиз. Шу билан бирга жаҳон социалистик системасини ривожлантиришда қийинчиликлар ҳам борлиги маълум. Бу масалага бир мунча муфассалроқ тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Социализмга олиб борадиган йўл «ҳеч қачон тўппа-тўғри бўлмайди, бу ниҳоят даражада мураккаб йўл бўлади» (Тўла асарлар тўплами, 36 том, 47 бет) деб Ленин ўз вақтида уқтириб ўтган эди. Социализмга биринчи бўлиб йўл очиши лозим бўлиб қолган КПСС бу йўлнинг осон йўл эмаслигини ўз тажрибасидан яхши билади. Зотан, бунда гап ҳамма синфлар ва социал групаларнинг манфаатларига алоқадор кўпгина асрий традицияларни таг-томири билан синдириб ташлаш тўғрисида, ижтимоий алоқаларнинг бутунлай янги типини яратиш тўғрисида, янги психологияга, янги дунёқарашга эга бўлган одамларни тарбиялаш тўғрисида бораётир. Айниқса, агар биз давлатлар ўртасидаги муносабатларни назарда тутсак, бунда гап асрлардан бери давом этиб келган миллий адоват ва ишончсизликни бартараф қилиш тўғрисида бораётир.

Турмуш, социалистик ўзгаришлар қилиш практикаси шуни кўрсатдики, пролетариат сиёсий ҳокимиятни ўз қўлига олиши, ишлаб чиқариш воситаларини умумлаштириши мана шу проблемаларнинг ҳаммасини ҳал этиш учун объектив шарт-шароитларни, объектив имкониятларнигина яратиб беради, холос. Бу имкониятларни практикада қандай амалга оширилиши эса биринчи галда ҳукмрон Коммунистик партияларга, уларнинг турмуш келтириб чиқараётган мураккаб вазифаларни маркча-ленинча ҳал қила билиш маҳоратларига боғлиқ. Бундай маҳорат бирданига пайдо бўлиб қолмайди. Бу маҳорат халқнинг амалий тажрибасини умумлаштириш натижаси тариқасида, босиб ўтилган йўлни ва бўлажак истиқболларни синчиклаб ўйлашнинг, анализ қилишнинг якуни тариқасида вужудга келади.

Лекин гап фақат социализм қуриш ва социалистик мамлакатлар ўртасидаги янги муносабатлар жараёнининг ўзи объектив мураккаб эканлигидангина иборат эмас. Шу мамлакатларнинг ўз тараққиётларида дуч келаётган қийинчиликларнинг кўпи империализмнинг социализм дунёсига тазйиқ ўтказишга — иқтисодий, сиёсий, идеологик таъсир ўтказишга муттасил интилаётганлиги билан чамбарчас боғланган. Империалистларнинг социализм позицияларига зимдан путур етказишга, социалистик мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда жанжал ва четланиш элементларини туғдиришга уринишлари бир кун ҳам тўхтамасдан давом этмоқда. Шу сабабли ҳушёрлик сусайиб қолган, коммунистлар ижтимоий ҳодисаларга синфий ёндошиш зарурлигига етарли аҳамият бермаётган жойларда империалистларнинг кирдикорлари муайян натижаларга олиб келади: ўнг оппортунистик ва ҳатто очиқдан-очиқ антисоциалистик унсурлар активлашади, миллатчилик кайфиятлари кучайиб кетади.

Бироқ, у ёки бу мамлакатдаги социализм қуриш йўлида пайдо бўлаётган чатоқликларнинг ҳеч бири ҳам социалистик ривожланишнинг бош принципларини бекор қила олмади ва бекор қила олмайди. Маркс ва Ленининг, социалистик жамият муштарак қонуниятлар асосида ривожланиб боради, капитализмдан социализмга ўтишнинг бутун давомида у ёки бу формадаги пролетариат диктатураси бўлиши, яъни социализм қурилишига ишчилар синфи томонидан давлат раҳбарлиги қилиниб туриши муқаррар, деган идеяларининг аҳамиятини социалистик мамлакатлар практикаси яна бир марта тасдиқлади.

Социалистик давлатлар ўртасидаги қардошлик муносабатларини мустаҳкамлаш тенденциясининг ғалаба қилиши, социалистик тузумнинг тараққий этиши социализм ва коммунизм қурилишида коммунистик партияларнинг раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш билан чамбарчас боғланганлигини сиёсий курашнинг бутун тажрибаси қайта ва қайта исбот қилмоқда. Коммунистик партияларнинг раҳбарлик ролини заифлантиришга, социалистик демократияни буржуа туркидаги сиёсий либерализм билан алмаштиришга, социализм позицияларини бўшаштиришга қаратилган ҳар қандай уринишларга қарши қардош мамлакатларнинг коммунистлари олиб бораётган кескин курашни бизнинг партиямиз юксак даражада қадрламоқда. Социализм принципларини ҳимоя қилиш ва маҳкам туриб сақлаб қолишда ленинча қаттиққўл бўлиш керак — турмушнинг бизга бераётган сабоғи мана шу.

Социалистик интернационализм принципларини оғишмай амалга ошириш, социалистик давлатларнинг миллий вазифалари билан интернационал вазифаларини тўғри қўшиб олиб бориш шу давлатларнинг қардошларча ўзаро ёрдамлашувини ва бир-бирини қўллаб-қувватлашини ривожлантириш ва шу билан бирга барча социалистик мамлакатларнинг тенг ҳуқуқлилигига, суверенитетига ва мустақиллигига изчиллик билан риоя қилиш, уларнинг ички ишларига аралашмаслик социалистик системани жипслаштириш ишидаги асосий йўл эканлиги тўғрисида Асосий ҳужжат лойиҳасида таърифлаб берилган қоидага тўла равишда қўшиламиз.

Жаҳон социализми турли мамлакатлар меҳнаткашларининг ижодкорлиги билан туғилаётган революцион анъаналар ва тажрибанинг бутун бойлиги ва хилма-хиллигини ўз ичига олади. Шу муносабат билан шундай демоқчимизки, бизнинг партиямиз бу тажрибани муттасил ўрганмоқда, Совет Иттифоқи шароитида қўлланилиши мумкин бўлган, социалистик тузумни мустаҳкамлашга чиндан ҳам имкон берадиган, социалистик қурилишнинг халқаро тажрибада синалган умумий қонуниятларини ўзида мужассамлантирадиган ҳамма қимматли нарсалардан фойдаланади.

Шуни ҳеч ким инкор этиши мумкин эмаски, ҳукмрон Коммунистик партиялар тарихий аҳамиятга эга бўлган жуда катта ишлар қилдилар ва қилмоқдалар. Ҳамма проблемаларни ҳал қилиш йўли топилди, ҳамма нарсани биламиз, ҳамма нарса қўлимиздан келади, деб айтиб бўлмайди, албатта. Ҳаёт бир жойда турмайди. Ҳал қилинган проблемалар ўрнига социалистик ижтимоий муносабатларни янада такомиллаштириш зарурияти билан боғланган бошқа проблемалар илгари сурилади. Бошқа социализм мамлакатларининг компартиялари сингари КПСС ҳам бу проблемаларни ўз вақтида ва ижодий равишда, марксизм-ленинизм принципларига оғишмай амал қилган ҳолда, ўз мамлакати ва халқаро вазиятнинг конкрет шароитларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга интилмоқда. Суверен ва тенг ҳуқуқли социалистик давлатлар ўртасида қардошларча муносабатларни янада мустаҳкамлашга эришаборib, меҳнаткашларни социализм ва коммунизм қурилишида янгидан-янги ғалабаларга сафарбар эта бориб, янги жамият қурилишига раҳбарлик қилаётган Коммунистик партиялар ўз халқлари олдидаги, бутун дунёдаги ишчилар синфи олдидаги интернационал бурчларини бажармоқдалар.

Ўртоқлар! **Капиталистик мамлакатларнинг ўзи антиимпериалистик курашнинг ҳал қилувчи участкаларидан бири бўлиб қолганлиги ҳам маълум.** Империализм истеҳкомининг ўзида революцион кучлар империализмга бераётган зарбалар бутун жаҳон тараққиёти учун жуда муҳимдир. Олтмишинчи йиллар курашнинг бу фронтида ҳам жуда кўп янгилик киритди.

Капиталистик дунёда синфий курашнинг кескинлашиб бораётганлиги инкор этиб бўлмайдиган фактдир. Шуни айтиш кифояки, тараққий этган капиталистик мамлакатларда 1960 йилдан 1968 йилгача забастовка курашида ҳаммасини қўшиб олганда 300 миллиондан кўп киши қатнашди. Бу, ўтган 14 йилдагига нисбатан 150 миллион киши кўп демакдир. Биргина шу фактнинг ўзиёқ ишчилар синфининг жанговарлик руҳи сусайди деган даъволарнинг асоссизлигини исботлайди.

Бу даврнинг бошқа хусусиятини ҳам таъкидлаб ўтиш муҳимдир, ўртоқлар. Агар яқиндагина капиталистик дунёда буржуазия «социал дунё ўчоғи» деб ҳисоблаган мамлакатлар бўлган бўлса, эндиликда бундай мамлакатлар умуман йўқ. Меҳнаткашларнинг ўзларининг туб манфаатлари учун кураши ҳамма жойда авж олмоқда. Бу кураш ўтган йили 5 мингта забастовка бўлиб ўтган АҚШдан тортиб, меҳнаткашларнинг «баҳорги ҳужуми»да ўша йили 14 миллион киши қатнашган Япониягача; 1968 йилнинг май-июнида 10 миллионга яқин киши иш ташлаган Франциядан тортиб, 1969 йилнинг февралидаги умумий иш ташлашда 18 миллион киши қатнашган Италиядан тортиб, оммавий иш ташлашлар ва меҳнаткашлар намойишлари тез-тез бўлиб турган Уругвай ва Чилигача авж олмоқда.

Иш ташловчилар капиталистларга ўз талабларини тобора кўп ўтказишга муваффақ бўлаётганликлари жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу — меҳнаткашларнинг ўз кучларига ишончини оширади, кураш фронтининг янада авж олиши ва кенгайишини рағбатлантиради. Ишчилар синфи шунга яққол ишонч ҳосил қилмоқдаки, буржуазия ҳамон қарши ҳужумга ўтаётган бўлса ҳам, лекин унинг кучлари илгаригидек эмас.

Жаҳон майдонида кучлар нисбати ўзгариб бораётган ҳамда буржуа мамлакатларида синфий кураш кескинлашиб бораётган шароитда капитализмга кўп жиҳатдан капиталистик системага хос бўлган «классик» хусусиятларга ҳатто зид бўлган курашнинг янги воситалари ва методларини қўлланишга тўғри келмоқда. Капиталистлар ўзларининг социал позицияларини мустаҳкамлашга интилиб, бостириш методлари билан бир қаторда меҳнаткашларнинг талабларини қисман қондиришга мажбур бўлмоқдалар. Лениннинг таърифига кўра, «муҳим бўлмаган нарсада ён бериб, муҳим нарсани сақлаб қолиш» (Асарлар тўла тўплами, 24- том, 43- бет) усули ишчилар синфи гўё корхона эгалари билан муроса қилиш йўлидан бориб, жамиятни революцион асосда қайта ўзгартирмасдан туриб, капиталистик тузум доирасида ўз орзу-умидларини амалга оширишга муваффақ бўлиши мумкин, деган хом хаёллар уруғини сочади.

Кўпгина капиталистик мамлакатларда бир талай кишилар мана шу хом хаёлларнинг асири бўлиб қолмоқдалар. Масалан, шу нарса фактки, сайловлар давомида ишчиларнинг кўпчилик қисми капиталистлар ва уларнинг малайлари бўлмиш номзодларга овоз берадилар. Бироқ капиталистларнинг ҳамма найрангларига қарамай, социал кураш давомида олтмишинчи йилларда революцион кучлар фойдасига шундай силжишлар юз бердики, уларнинг аҳамияти жуда каттадир.

Мана шундай вазиятда коммунистлар олдида шундай янги проблемалар ва янги вазифалар келиб чиқмоқдаки, уларни муваффақиятли ҳал қилиш ишчиларни учун курашни янада авж олдиришга боғлиқдир.

Кўпгина қардош партиялар тўғри таъкидлаётганларидек, аввало, коммунистик ҳаракат капиталистик дунёда социал ўзгаришларни талаб қилаётган кенг халқ оммасининг ҳаракати кескин кучайиб бораётганлигидан иборат ҳеч шак-шубҳасиз фактдан хулоса чиқариб олиши керак. Бунда шу нарса характерлики, синфий кураш империалистларнинг ҳарбий авантюраларига қарши, фашизмнинг қайта тикланишига қарши, демократик эркинликларни сақлаб қолиш ва кенгайтириш учун, миллий мустақиллик учун меҳнаткашларнинг чиқишлари билан борган сари чамбарчас боғланиб кетмоқда.

Социал зулмни кучайтираётган, демократияни инкор қилаётган империализм билан ўз ҳаётий манфаатлари учун курашаётган, озодлик ва демократияга интилаётган халқлар оммаси ўртасидаги антагонизм жуда кескин тус олиб бормоқда. Бир қатор мамлакатларда халқларнинг норозилиги шундай кучайиб кетдики, баъзан қудратли социал портлаш юз бериши учун учқуннинг ўзи етарли бўлмоқда. Бундай портлашлар тез-тез юз бермоқда, шу жумладан энг ўткир социал қарама-қаршиликлар, Вьетнамдаги урушга қарши кураш, негрларнинг гражданлик ҳуқуқи учун кураш бир-бири билан жуда маҳкам чирмашиб кетган Қўшма Штатларда ҳам юз бермоқда. Империализм бугунги кундаги социал норозилик ҳамда умумдемократик чиқишларнинг бунчалик кўлами ва авжини кўпдан бери кўрмаган эди. Бу курашга ишчилар синфи билан биргаликда кенг деҳқонлар оммаси, интеллигенция, хизматчилар, студентлар, шаҳар аҳолисининг ўрта табақалари тобора актив қўшила бормоқда.

Ана шундай шароитда ривожланган капиталистик мамлакатлардаги антиимпериалистик кураш жараёнида муқаррар равишда кутилмаган ва стихияли ҳаракат элементлари пайдо бўлмоқда. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, бундай вазиятда ишчилар синфининг ўз иттифоқчилари билан муносабати проблемаси алоҳида муҳим аҳамият касб этмоқда. Бу ўринда гап у ёки бу конкрет сиёсий тадбирларни биргаликда ўтказиш ҳақида ўзаро мақбул асосда узоқ вақтга мўлжалланган ҳамкорлик режаларини ишлаб чиқиш ҳақида бораётир.

Кенгашимизнинг асосий ҳужжат лойиҳасида тўғри айтилганидек, ҳозир барча демократик оқимларни монополияларнинг мамлакат экономикасидаги ролини қатъиян чеклаб қўйишга, йирик капитал ҳукмронлигига хотима беришга ҳамда социализм учун курашга қулай шароит яратиб берадиган тубли ўзгаришларни амалга оширишга қодир бўлган сиёсий иттифоққа бирлаштириш учун қулай шароитлар вужудга келмоқда.

Иттифоқнинг етакчи кучи — ишчилар синфидир. Фақат ишчилар синфигина бу иттифоқни ғалабага олиб кела олади, курашни янги босқичга кўтариб, капитал ҳукмронлигини бутунлай тугатишни ва социализм тантанасини таъминлай олади. Бошқа бирон синф, жамиятнинг бошқа бирон социал қатлами ишчилар синфидек уюшқоқ ва қудратли эмас. Ишчилар синфи сафларининг сони жуда каттадир. Унинг революцион тажрибаси мислсиз бой. Унинг ғоявий, маданий ва маънавий савияси йилдан-йилга ўсиб бормоқда. Унинг жамиятдаги сиёсий-маънавий обрўси бениҳоя ортмоқда.

Капиталистик мамлакатларнинг коммунистик партиялари ишчилар синфи сафларида, шу жумладан касаба союзларида бўлмаган унинг анча катта қисми орасида ҳам олиб бораётган ўз ишларини кучайтира бориб, ишчилар қатнашаётган энг турли-туман оммавий ташкилотларда — кооперацияда, спорт жамиятларида, тинчлик учун курашда қатнашаётган диний ташкилотларнинг демократик доираларида, хуллас меҳнаткашлар оммаси бўлган ҳамма жойда ўз фаолиятларига катта эътибор бермоқдалар.

Капиталистик давлатларда деҳқонлар оммаси орасида олиб борилаётган иш ўзининг муҳим аҳамиятини сақлаб қолмоқда. Тараққий этган капиталистик мамлакатларда меҳнаткаш деҳқонлар сон жиҳатдан анча камайган бўлишига қарамай ишчилар синфининг асосий иттифоқчиси бўлиб қолмоқда. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши йирик ер эгалари қўлида концентрациялашаётгани жараёни қишлоқдаги майда ва ўрта ҳол фермерларнинг хонавайрон бўлишини янада кучайтиради ва социал қарама-қаршиликларни кескинлаштиради. Олтмишинчи йилларда кўпгина капиталистик мамлакатларда деҳқонларнинг йирик забастовкалари билан нишонланди, ўз ҳуқуқлари учун курашаётган деҳқонлар ишчилар синфи билан тобора кўпроқ биргаликда ҳаракат қилиш тарафдори бўлиб чиқмоқдалар.

Ҳозир интеллигенция билан олиб борилаётган, хусусан унинг ишчилар синфи билан биргаликда саноатда банд бўлган ва тобора кўп эксплуатация қилинаётган қисми орасида олиб борилаётган ишларнинг кўпгина масалалари янгича қўйилмоқда. Ақлий меҳнатни талаб қилувчи касблар тобора кўпроқ оммавий тус олмоқда. Эндиликда капиталистик мамлакатлардаги инженер-техник интеллигенцияси фақат буржуазия вакиллари орасидан эмас, балки ўрта табақа, қисман меҳнаткашлар вакиллари орасидан ҳам етишиб чиқмоқда. Буларнинг ҳаммаси кўп жиҳатдан интеллигенциянинг капиталистик тузумга бўлган муносабатини ўзгартирмоқда, унинг манфаатларини ишчилар синфи манфаатлари билан яқинлаштирмоқда.

Коммунистик партиялар бу ўзгаришларни эътиборга олмасликлари мумкин эмас. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, коммунистик партияларнинг интеллигенция билан олиб бораётган ишларини кучайтириш антиимпериалистик курашда интеллигенциянинг активлигини оширади.

Табиийки, қардош партиялар ҳозир ёшлар орасида иш олиб боришга катта эътибор бермоқдалар. Бу шундай фактки, капитал мамлакатларида ёш авлод, шу жумладан студентлар революцион руҳ билан яшамоқдалар. Ёшлар империалистик урушларга қарши, буржуа жамиятининг милитаризация қилинишига қарши, буржуазиянинг меҳнаткашлар демократик ҳуқуқларини чеклашга бўлган интилишларига қарши актив курашмоқда.

Тўғри, ёшларнинг чиқишларида кўпинча сиёсий тажриба ва революцион курашнинг авангарди билан алоқа ҳали етишмай турибди. Шунинг учун уларнинг чиқишлари кўпинча стихияли характерга эга бўлиб, сиёсий жиҳатдан ҳали етилмаган формаларда ифодаланмоқда. Экстримистик, аслини олганда коммунизмга душман элементлар, баъзан эса империалистларнинг тўғридан-тўғри агентураси бундан фойдаланиб қолишга уринмоқдалар. Бироқ, ёш кучлар империализмга қарши илмий социализм назариясини эгаллаб олгач ва синфий жанглар тажрибаси билан қуролланиб олгач, катта ишлар қилишларига шак-шубҳа йўқ.

Шундай қилиб, ҳамма нарса шундан дарак берадики, антиимпериалистик кураш имкониятлари кенгаймоқда. Бу янги имкониятлардан моҳирлик билан фойдаланаётган бир қатор қардош партияларнинг тажрибалари шундан далолат берадики, капиталистик мамлакатлардаги коммунистлар фаолиятининг истиқболи кенг. Масалан, энг кейинги даврдаги воқеаларни оладиган бўлсак, Франциядаги президент сайловининг биринчи даврасида ҳамма сайловчиларнинг бешдан бир қисми Франция Компартиясининг таниқли арбоби, халқаро коммунистик ҳаракат ветерани ўртоқ Жак Дюклони ёқлаб овоз берганлиги ана шундан далолат беради.

Антиимпериалистик курашнинг имкониятлари орта борган сари шунга муносиб равишда коммунистик партияларнинг роли, уларнинг омма орасида олиб бораётган ишларининг роли ошиб бормоқда. XX асрнинг охирги учинчи қисмида жаҳон тараққиёти кўп жиҳатдан коммунистларнинг фаолиятига боғлиқдир. Шуни пайқамаслик мумкин эмаски, ҳозир капитализмни янги ижтимоий тузум билан революцион асосда ўзгартириш учун, социалистик революциялар учун моддий омиллargина эмас, шу билан бирга социал-сиёсий омилларнинг етилиши ҳам кучайиб бормоқда.

Коммунистлар матонатли революционерларнинг жанговар сафларини мустаҳкамлаб бориб, ишчилар оммасига маркса-ленинча идеологияни сингдира бориб, ишчилар синфи теварагига уларнинг иттифоқчиларини бирлаштира бориб империализмга қарши курашда, социализм ғалабаси учун курашда ўзларининг тарихий вазифаларини бажармоқдалар.

Ўртоқлар! Жаҳон миқёсидаги антиимпериалистик фронтнинг муҳим ва актив отрядларидан бири — бу Осиё ва Африка мамлакатларидаги миллий ва социал озодлик учун курашувчилардир.

Олтмишинчи йиллар дунёнинг бу зонасида кучларнинг жойланишига катта ўзгаришлар киритди. Шу вақт ичида 44 собиқ мустамлака мамлакат мустақилликка эришди. Бироқ, 35 миллион киши ҳамон мустамлака қуллиги бўйинтуруғини улоқтириб ташлаганича йўқ. Сўнгги колонияларнинг халқлари, одатдагидек, ўз озодликлари учун қаҳрамонона, қуролли кураш олиб бормоқдалар. Совет коммунистлари бу адолатли курашни бутунлай ва тўла қўллаб-қувватламоқдалар.

Африка ва Осиёдаги бир қатор ёш давлатларнинг социализм томон қадам ташлаганликлари революцион кучларнинг муҳим ютуғи, империализмнинг жиддий мағлубиятидир. Бу мамлакатлар чуқур социал-иқтисодий қайта ўзгаришларни амалга оширишда дастлабки ютуқларга эришдилар. Бу билан,

(Давоми учинчи бетда).

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР ХАЛҚАРО КЕНГАШИ

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши 1 ва 2- бетларда).

бизнинг давримизда мустамлака зулмидан озод бўлган халқлар капитализмни четлаб ўтиб, социал-тараққиёт йўлидан боришлари мумкин, деган ленинча хулоса амалда яна бир тасдиқланмоқда. Ёш прогрессив давлатларнинг социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлиги бундай тараққиёт имконини берувчи энг муҳим шартлардан биридир.

Нокапиталистик тараққиёт йўлига кирган давлатлар антиимпериалистик кураш ишига реал ҳисса қўшмоқдалар. Тўғри, бундай давлатлар ҳали оз ва уларнинг тараққиётида анча-мунча қийинчиликлар учраб турибди. Жиддий ички проблемалар ҳали сақланиб қолмоқда, бунинг устига шуни эсдан чиқармаслик кераккi, империализмнинг ана шу қитъалардаги қўпорувчилик сиёсати айни Африка ва Осиёнинг прогрессив давлатларига қарши қаратилгандир. Лекин қуйидаги асосий фактнинг аҳамиятини ҳеч қандай қийинчиликлар пасайтиролмайди! Озод бўлган мамлакатлар тараққиётининг принципиал янги йўналишига асос солинди. Бинобарин, революцион демократик мамлакатларнинг экономикаси, маданияти қанчалик муваффақиятли ривожланса, уларнинг намунаси шунчалик ишончли бўлади, нокапиталистик йўлнинг афзалликлари шунчалик тўла-тўкис намоён бўлади.

Коммунистлар бу ёш мамлакатларга ёрдамни ва уларни қўллаб-қувватлашни ўз халқаро сиёсатларининг энг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисобламоқдалар. Бу жиҳатдан социалистик мамлакатларнинг коммунистик ва ишчи партиялари қандай ишлар қилаётганликлари ҳаммага маълум. Тараққий этган капитализм мамлакатларининг қардош партиялари ҳам бу жиҳатдан кўп имкониятларга эгадирлар.

Мустамлака дунёсининг бир қатор мамлакатларидаги прогрессив кучларнинг етарли даражада уюшмаганлиги ёки пассивлиги натижасида сиёсий мустақиллик эълон қилингандан кейин ҳокимиятни империализм билан яқиндан боғланган реакцион элементлар босиб олдилар. Уларнинг баъзиларида ҳарбий диктатура хўжайинлик қилмоқда. Барча прогрессив кучларга қарши террор ҳукмронлик қилмоқда. Империалистик давлатлар шу мамлакатлардан кўпларининг территорияларидан ўз агрессив мақсадларида, жумладан ҳарбий базалар вужудга келтириш учун фойдаланмоқдалар. Бу мамлакатлардаги коммунистлар ва улар иттифоқчиларининг кураш шароити кўп жиҳатдан мустамлака давридаги шароитга ўхшаб кетади.

Бироқ, мустамлака қарамлигидан озод бўлган давлатларнинг анчагина қисми ҳақида шуни айтиш мумкинки, уларнинг бундан кейинги йўли етарли даражада аниқ белгиланганича йўқ. У ерда прогрессив кучлар ҳамда империализм томонидан қўллаб-қувватланаётган ички реакция ўртасида келажак учун қаттиқ кураш кетмоқда. Бу мамлакатларда ички социал чегараланиш жараёни чуқурлашмоқда. Меҳнаткаш омма ўзларини тўлқинлантириб келаётган тубли проблемаларни амалда ҳал қилишга қодир бўлган чуқур қайта ўзгаришларни амалга оширишни тобора активлик билан талаб қилмоқда. Айни вақтда миллий буржуазиянинг ҳукмрон қисми ўзининг синфий манфаатларига амал қилиб, социал тараққиётга ва изчил антиимпериалистик йўл тутишга қаршилик кўрсатмоқда. Шу заминда тобора ўткир синфий кураш авж олмоқда.

Ҳозирги вақтда озод бўлган мамлакатлар олдида турган вазифалар мураккаб ва кўп қирралидир. Бу ерда гап эришилган мустақилликни мустаҳкамлаш, мустақил миллий экономикани барпо этиш, ўтмишдан мерос бўлиб қолган қолоқликни тугатиш ҳақида бормоқда. Прогрессив социал тараққиёт ва империализмга қарши изчил кураш йўли билангина, социалистик мамлакатлар ва халқаро ишчилар ҳаракати билан иттифоқ тузиш йўли билангина буларнинг ҳаммасига эришиш мумкин.

Империализм мустақиллик ва социал тараққиётга қаратилган ҳаракатни тўхтатиш, ўзининг собиқ мустамлакаларини капиталистик система доирасида сақлаб қолиш, уларни бошқа шаклда бўлса ҳам, эксплуатация объекти сифатида сақлаб қолиш учун актив фаолият кўрсатмоқда. Империалистик кучлар миллатчилик ва сепаратизмга таяниб, ривожланаётган мамлакатларни ичдан заифлаштиришга, уларни бир-бирига қарама-қарши қўйишга, уларнинг социалистик дунё билан алоқаларини қийинлаштиришга ҳаракат қилмоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси ёш мустақил мамлакатларнинг келажаги учун жиддий хавф туғдиради. Бу мамлакатларнинг халқлари колониализм қанчалик хавфли бўлса, неоколониализм ҳам шунчалик хавфли эканлигига аста-секин тушуниб етмоқдалар. Бу эса, олдинда чинакам озодлик учун курашчилар билан ёш миллий давлатларни янги қуллик занжирларига ўраб олишни хоҳлаганлар ўртасида кескин жанглар бўлади, демакдир. Бу курашда эса барча прогрессив кучларнинг барча антиимпериалистик кучларнинг мустаҳкам иттифоқини тузиш ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади.

Бугун Осиё ва Африкадаги революцион жараённинг марказий масаласи — бу, у ерда аҳолининг кўпчилигини ташкил этган деҳқонлар позицияси ҳақидаги масаладир.

Дунёнинг бу районидаги деҳқонлар — қудратли революцион кучдир. Лекин, бу, одатдагидек, стихияли куч бўлиб унга шундан келиб чиқадиган иккиланишлар, идеология ва сиёсатдаги барча қарама-қаршиликлар хосдир. Ҳозирча бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас, чунки у ердаги деҳқонларнинг катта қисми ҳозирга қадар киши тасаввур қилиб бўлмайдиган даражада қашшоқлик ва ҳуқуқсизлик, ҳали тугатилмаган феодал, ҳатто феодализмга қадар бўлган муносабатлар сақланиб қолган шароитда кун кечирмоқда.

Дунёнинг турли районларидаги революцион ҳаракат тажрибаси шуни кўрсатдики, деҳқонларни империализмга қарши, чинакам социал тараққиёт учун курашга самарали жалб қилишнинг энг ишончли йўли — бу деҳқонлар билан ишчилар синфи ўртасида мустаҳкам иттифоқ тузиш йўлидир. Миллий озодлик зонасида ҳам шундай вазифа турибди.

Бироқ, тарихий вазият ҳозир шундай бўлдики, Осиё ва Африканинг кўпчилик давлатларида ҳозирча йирик саноат йўқ, ишчилар синфи ҳали шаклланган эмас. Индустриал тараққиёт авж олган жойларда эса ишчилар ҳаракати жиддий мавқега эга бўлди. Курашда бу мамлакатларнинг қишлоқ хўжалик пролетариати ҳам актив қатнашмоқда. Шунга шак-шубҳа йўққи, ёш миллий давлатларнинг ишчилар синфи келгусида империализмга ва унинг иттифоқчиларига қарши кенг кўламда кураш олиб боради. Оқибат натижада ишчилар ҳаракати дунёнинг бу районида ҳам ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи миллий озодлик революциясини ниҳоясига етказиш, колониализм меросини бутунлай тугатиш имконини беради, социализмга томон ҳаракатни янада ишончли ва мақсадга мувофиқ қилади.

Бу ишда, биз, коммунистларнинг зиммасига катта масъулият юклатилган. Коммунистик ҳаракатдан пролетариатнинг деҳқонлардан иборат иттифоқчисига жуда катта эътибор бериш, собиқ мустамлака мамлакатларнинг ўзига хос шароитларига тўғри келадиган стратегия ва тактиканинг баъзи нуқтаи-назарларини қўшимча равишда ишлаб чиқиш талаб қилинади.

Ҳозирги замон шароитида собиқ мустамлака мамлакатлар ишчилар синфи билан деҳқонлар ўртасидаги муносабатлар проблемаси кўп жиҳатдан халқаро характерга эгадир. Бу ерда гап бутун халқаро ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқини, озод бўлган ёш давлатлар меҳнаткашлари билан иттифоқни мустаҳкамлаш ҳақида бормоқда. Бу, миллий озодлик ҳаракати, ёш миллий давлатлар ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ўртасидаги революцион иттифоқни мустаҳкамлашни ҳам, миллий озодлик учун курашчилар билан халқаро ишчилар синфи авангарди сифатида майдонга чиқаётган коммунистик партиялар ўртасидаги энг яқин алоқаларни ривожлантиришни ҳам ўз ичига олади.

Шу муносабат билан биз коммунистик партияларнинг ривожланаётган мамлакатлар революцион-демократик партиялари билан ҳамкорликлари ва алоқаларини жуда муҳим деб биламиз. Бу партиялар ва ташкилотлар — империализмга қарши, социал тараққиёт учун курашда бизнинг сафдошларимиздир. КПСС ҳозирги вақтда 18 та миллий демократик партия билан ҳамкорлик ва алоқа қилмоқда. Совет жамоат ташкилотлари эса дунёнинг ана шу зонасидаги барча мамлакатларнинг демократик ташкилотлари билан алоқа қилиб туради. Биз, коммунистик партияларнинг революцион демократик партиялар билан алоқалари бундан кейин ҳам мустаҳкамланиб бориши учун қўлимиздан келган ҳамма нарсани қилишимиз зарур, деб биламиз.

* * *

Шундай қилиб, ўртоқлар, агар дунёдаги ишларнинг ҳозирги аҳволига реал баҳо берадиган бўлсак, бир томондан, империализмнинг ривожланишини, иккинчи томондан унга қарши турган ҳамма кучларни таққослайдиган бўлсак, бундан биргина хулоса чиқариш мумкин — жаҳон тараққиётининг бош йўлини илгаригидек революция ва социализм кучлари, тинчлик ва миллий озодлик ҳаракати кучларининг активлиги белгилаб бермоқда.

Бепарволик ва хотиржамлик коммунистларга ёт нарса, албатта.

Турли хил участкаларда ҳали қаттиқ кураш бўлишини биз яхши биламиз. Бинобарин, ишчилар синфи революцион авангардининг роли шундан иборатки, бу курашнинг реал шароитларидан ажралиб қолмаслик керак, унинг асосий босқичлари ва ҳаракатга келтирувчи кучларини аниқ белгилаш, оммани империализмга қарши жангга отлантириш керак.

Коммунистик ва ишчи партияларнинг империализмга қарши курашини бизнинг асосий мақсадларимиз учун, ишчилар синфининг меҳнаткашларнинг бошқа барча отрядлари билан иттифоқ бўлиб сиёсий ҳокимиятни қўлга киритиши учун, социализм учун курашидан ажратиб бўлмайди. Биз бу муваффақиятнинг калитини бутун дунё коммунистларини жипслаштириш, барча антиимпериалистик кучларнинг иттифоқини мустаҳкамлашда, деб биламиз.

II

Коммунистик ҳаракат ва империализмга қарши кураш ҳаракатлари бирлигининг баъзи проблемалари

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи Коммунистик партияси чет эллик ўртоқларимиз олиб бораётган катта ишларга зўр эътибор ва ҳурмат билан қарамоқда.

Кўпгина мамлакатларнинг тарихий тараққиёт тажрибаси, синфий кураш тажрибаси инсоният учун коммунистик партияларнинг фаолияти қанчалик зарур эканлигини, ижтимоий тараққиёт учун бу фаолият қанчалик самарали эканлигини яққол кўрсатди. Коммунистик партиялар марксча-ленинча назарияга амал қилиб, халқларга коммунистик келажак йўлини ёритиб турибдилар. Улар халқларни курашга отлантирмоқдалар, улар социал тараққиётнинг буюк мақсадлари учун чиқаётган оммавий ҳаракатларга букилмас ирода билан бошчилик қилмоқдалар. Коммунистлар ҳар доим меҳнаткашларнинг ҳаётий ҳуқуқлари учун, тинчлик учун курашчиларнинг олдинги сафида бормоқдалар. Улар социалистик революциянинг енгилмас байроғини баланд кўтариб бормоқдалар.

Социалистик революцияга мураккаб ва қийин йўлдан борган совет коммунистлари синфий душманга қарши юзма-юз олишаётган революцион курашчилардан қанчалик доимий куч-ғайрат, катъият ва эпчиллик, букилмас ирода, партия иши учун ҳамма вақт ҳамма нарсадан воз кечишга тайёр турishлик талаб қилинишини яхши тушунадилар. Коммунистларнинг бу фазилатлари бизнинг замонда — зўр ва шиддатли синфий жанглар кетаётган замонда, айниқса муҳимдир.

Коммунистик партиялар эришган ютуқлар шак-шубҳасиздир. Лекин бизнинг кенгашимиз ўз эътиборини ҳақли равишда ҳал қилинмаган вазифаларга, антиимпериалистик курашнинг янги имкониятларига, унинг йўлида пайдо бўлаётган қийинчиликларга қаратмоқда. Бундай қийинчиликлар эса бор. Уларнинг бир қисми ўз тараққиётида мураккаб даврни босиб ўтаётган ҳаракатимизнинг ўзидаги ишларнинг аҳволи билан боғланган. Унинг баъзи звеноларида бирлик жиддий равишда бузилди. Айрим қардош партиялар муваффақиятсизликка, ҳатто мағлубиятга учрадилар.

Бу қийинчиликларнинг сабаблари ҳар хил.

Улардан бири — ҳозирги замон шароитида, социализм ва барча революцион кучлар таъсирида эски дунё таянчлари социал жиҳатдан батамом қулаётганлиги буржуазиянинг қаршилиги ошаётганлиги билан боғлиқдир. Буржуазия ўз позицияларини ҳимоя қилиш учун давлат-монополистик капитализмининг бутун иқтисодий ва сиёсий имкониятларидан фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Капиталистик мамлакатларда антикоммунизм давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Коммунистик ва бутун революцион ҳаракатнинг ичдан пароканда бўлишига умид боғлаш эндиликда империализм синфий стратегиясининг энг муҳим йўналишларидан биридир.

Пайдо бўлган қийинчиликларнинг бошқа бир сабаби шундаки, турли социал табақаларга мансуб бўлган миллион-миллион кишилар актив сиёсий ҳаракатга тортилмоқдалар. Уларнинг кўплари сиёсий ҳаракатга тортилишдан олдин катта революцион куч-ғайрат билан тўлганлар. Бироқ шу билан бирга, улар ўзларини тўлқинлантираётган проблемаларни ҳал қилиш йўллари ҳақида анча-мунча ноаниқ тасаввурга ҳам эгадирлар. Суронли сиёсий портлашдан тортиб, сиёсий пассивликкача, реформистик орзулардан тортиб, анархистик сабртоқатсизликкача бўлган иккиланишлар ана шулардан келиб чиқмоқда. Буларнинг ҳаммаси компартияларнинг фаолиятини мураккаблаштирмоқда. Уларнинг вазифаларини ҳам, уларнинг амалий ишга бўлган талаблари ҳажмини ҳам кўпайтириб юбормоқда. Бундай шароитда воқеалар ривожланишининг бошида туриш учун, шу куннинг талабларигагина эмас, шу билан бирга, революцион ҳаракатнинг перспектив манфаатларига ҳам амал қилган ҳолда масалаларни ҳал қилиш учун коммунистлардан марксча-ленинча қатъият ва принципиаллик, ижтимоий тараққиёт проблемаларига ижодий ёндошиш талаб қилинади. Акс ҳолда сиёсатда жиддий хатолар юз бериши муқаррар.

Кенгашимизнинг мақсади Коммунистик ҳаракатдаги ихтилофларни муҳокама қилиш эмас. Лекин биз улардан кўз юма олмаймиз, бундай ихтилофлар йўқ деган тасаввур ҳосил қилмоқчи эмасмиз. Бу ихтилофлар асосан коммунистик ҳаракатга ҳам ўнг, ҳам «сўл» оқимдаги ревизионистик таъсирнинг суқилиб кириб олганлиги натижасида юзага келди. Бу таъсир фақат «соф» назария соҳасидагина ўзини кўрсатаётгани йўқ. Назариядаги ревизионизм оппортунистик практикага йўл очиб бормоқда, бу практика эса антиимпериалистик курашга тўғридан-тўғри зарар келтирмоқда. Чунки ревизионизм — пролетарча синфий позициялардан чекинишдир, марксизм-ленинизмни турли-туман эски ва замонавий типдаги буржуа ва майда буржуа концепциялари билан алмаштиришдир.

Биз ўз қарорларида ана шу хавфга қарши қатъий кураш олиб бориш зарурлигига эътиборни жалб қилаётган қардош партияларнинг позициясига қўшиламиз. Коммунистик партиялар, ўз жипслигимиз манфаатлари, бутун антиимпериалистик ҳаракат манфаатлари ҳам ўнг, ҳам «сўл» ревизионизм ва оппортунизмга қарши курашни кучайтиришни қатъиян талаб қилмоқда, деб ҳаққоний гапни айтмоқдалар. Бу масаладаги принципиаллик ҳамиша партиянинг сиёсий позицияларини мустаҳкамлашнинг муҳим шарти бўлиб келди, коммунистларни синфий курашга сафарбар этди, активлигини оширди.

Ўнг оппортунизм — ликвидаторлик позицияларига тойиб кетиш, сиёсат ва идеологияда социал-демократизм билан келишиш демакдир. Социалистик мамлакатларда ўнг оппортунизм марксчи-ленинчи партиянинг раҳбарлик ролини инкор этишгача бориб етмоқда, бу эса социализм қўлга киритган позицияларни топширишга, антисоциалистик кучлар олдида таслим бўлишга олиб бориши мумкин.

«Сўл» оппортунистлар ультра революцион иборалар билан ниқобланиб олиб, оммани авантюристик ҳаракатлар сари, партияни эса империализмга қарши курашувчиларни жипслаштиришга бўлган лаёқатини фалаж қилиб қўювчи сектантлик йўлига судрамоқда.

Марксизм-ленинизмдан ўнгга ёки «сўлга» оғиш бир-биридан қанчалик фарқ қилмасин, оқибат натижада бир хилда зарарли бўлган натижаларга олиб келади: Коммунистик партияларнинг жанговорлик қобилиятини заифлаштиради, ишчилар синфининг революцион позицияларига ва антиимпериалистик кучлар бирлигига путур етказади.

Миллатчиликка ён босиш, баъзан эса миллатчилик позицияларига тўғридан-тўғри ўтиб олиш кўпинча «сўл» ва ўнг оппортунизмнинг муштарак аломати бўлади. В. И. Ленин буни аллақачон кўрсатиб берган эди. «Оппортунизм билан социал-миллатчиликнинг ғоявий-сиёсий қардошлиги, боғлиқлиги, ҳатто айни бир нарса эканлиги, — деб ёзган эди у, — ҳеч қандай шубҳа туғдирмайди». (Тўла асарлар тўплами, 26-том, 151 бет).

У ёки бу мамлакатдаги оппортунизм ва миллатчиликка қарши кураш — энг аввало ўша қардош партияларнинг ўз ишидир. Бу партияларнинг биронтаси ҳам, марксча-ленинча принципларнинг софлиги учун изчил ва қатъий кураш олиб бормаса, муваффақият билан олға боролмайди. Лекин шу нарса ҳам тўғрики, ҳаракатимизнинг у ёки бу звеносида бундай курашларни тўхтатиб қўйсалар, бу ҳол бутун ҳаракатга ўз таъсирини кўрсатади.

Хитой Компартияси раҳбарларининг позицияси марксизм-ленинизмдан қайтиш, интернационализмдан алоқани узиш, коммунистларнинг умумий ишига қандай зарар етказиши мумкинлигига яққол мисол бўлади.

Тўғрисини айтганда, биз яқин вақтгача ҳам бу масалалар устида кенгашда тўхталиб ўтмоқчи эмас эдик. Бироқ, сўнгги вақтлардаги воқеалар ва энг аввало ХКП IX съезди қабул қилган қарорларнинг характери бу масала устида тўхталиб ўтишга мажбур этмоқда. Янги вазият юзага келиб, бу вазият бутун жаҳондаги аҳволга ҳамда антиимпериалистик кучлар курашининг шароитига жиддий суратда салбий таъсир кўрсатмоқда.

Ўзларингизга маълумки, Пекиннинг ҳозирги сиёсий платформаси, бугун ёки кеча ташкил топган эмас. Бундан деярлик ўн йил муқаддам Мао Цзэ-дун ва унинг тарафдорлари илмий коммунизм принципларига ҳужум бошлаган эдилар. ХКП раҳбарлари назария масалалари юзасидан жуда кўп нутқларида коммунистик ҳаракатнинг принципиал йўлини қадамма-қадам ревизия қилдилар. Улар ҳозирги замоннинг барча туб масалалари бўйича бу йўлга ўзларининг алоҳида йўлларини қарама-қарши қўйдилар.

Шу билан бир вақтда Пекин коммунистик ҳаракатга қарши сиёсий курашини авж олдириб юборди. Бу кураш муттасил кучая бориб, тобора кескин ва ошкора формага кириб борди. ХКП раҳбарлари Компартиялар билан мунозара қилишдан бузғунчилик, қўпорувчилик ишига, ҳозирги замоннинг революцион кучларини бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйиш йўлидаги фаол уринишларга ўтдилар. Социалистик мамлакатлар билан алоқани узишдан — уларга қарши душманлик ҳаракати олиб боришга ўтдилар. Тинч-тотув яшашни танқид қилишдан — қуролли можаролар ташкил этишга, тинчлик ишига путур етказувчи сиёсатга ўтдилар.

ХКП IX съезди маоизм ғоявий ва сиёсий йўл-йўриқларининг эволюциясида янги босқични кўрсатди. ХКПнинг янги уставида Мао Цзэ-дун ғоялари ҳозирги даврнинг марксизм-ленинизми деб эълон қилинди. Хитой пропагандасида «бутун ер курраси устида Мао Цзэ-дун ғоялари байроғини ўрнатиш» вазифаси очиқдан-очиқ эълон қилинмоқда.

Сўнгги йилларда Хитойда содир бўлган воқеаларнинг синфий мазмунини ва ХКП раҳбарларининг Хитой халқи социалистик ютуқларини хавф остига қўяётган ҳозирги йўлининг илдизларини марксча-ленинча нуқтаи назардан ҳар томонлама таҳлил этиш — катта ва жиддий вазифадир. Бошқа қардош партиялар каби КПСС ҳам бу вазифага тегишлича эътибор бермоқда. Бироқ кенгаш олдида турган вазифалар муносабати билан бу ерда энг аввало Хитой раҳбарлари сиёсатининг халқаро жиҳатлари устида тўхталиб ўтиш зарурдир. Бу тўғрида гапириш шунинг учун ҳам айниқса муҳимки, прогрессив афкор омманинг қандайдир бир қисми ҳанузгача ҳозирги Хитой раҳбарларининг интилишларига революцион интилишлар деб ишониб келмоқда, уларнинг империализмга қарши кураш олиб бормоқдамиз деган гапларига инонмоқда.

Биз ўйлаймизки, ХКП IX съезди Хитой раҳбарлари амалда кимга қарши ва нима учун курашаётганликларини тушуниб олишга ёрдам беради, съездда биринчи галда «ҳозирги замон ревизионизми» деб аталган нарсага қарши «шафқатсиз кураш» олиб бориш зарурлиги тўғрисида кўрсатма берилди. Пекинда бу категорияга, маълумки, асло ревизионистларни эмас, балки социалистик мамлакатлар ва коммунистик партияларнинг аксар кўпчилигини киритадилар.

Хитой раҳбарлари Франция, Ҳиндистон, Америка Қўшма Штатлари, Италия, Латин Америкаси ва бошқа мамлакатлар компартияларини «революция олиб боришдан» бош тортишда, ренегатликда ва бошқа оғир гуноҳларда айблаганлиги сизларнинг ёдингизда бор. Вакилларн шу ерда ўтирган кўп партияларга «хоинлар», «социал штрейкбрехерлар», «Социал-империалистлар»деган ерлиқ ёпиштирилди ва ёпиштирилмоқда. ХКП раҳбарлари ушбу кенгашда иштирок этишга таклиф этилганларида бу кенгаш барча иштирокчиларининг шаънига қанчалик ҳақорат гаплар айтиб жавоб берганликларини бу ерда ўтирганларнинг ҳаммаси биладн.

Пекиндаги раҳбарлар ўзларининг қарашлари ва кўрсатмаларига қўшилмаган ҳамма партияларни «ревизионизмда» айбламоқдалар. Бу партияларга қарши ҳар қандай воситалар — «империализм билан тил бириктириш»да айблаб туҳмат қилишдан тортиб, то нифоқчи қўпорувчи группалар ташкил этишгача бўлган воситалар ишга солинмоқда. Бундай группалар ҳозир қариб 30 мамлакатда мавжуд. Пекиндаги раҳбарлар уларга уюшган ҳаракат тусини беришга интилмоқдалар.

Пекиннинг бузғунчилик фаолияти келтирадиган зарарга етарли баҳо бермаслик ярамайди. Сўнгги даврдаги синфий жанглар тажрибаси ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг уюшган курашига авантюристик йўлга итарувчи Пекин фаолияти қанчалик катта зарар етказишини яққол кўрсатиб берди.

Коммунистик ҳаракатдаги гегемонлик учун, марксчи-ленинчи партияларга қарши кураш ҳозирги Пекин раҳбарларининг буюк давлатчилик интилишлари билан, бошқа мамлакатларнинг территорияларига даъво қилишлари билан чамбарчас боғлиқдир. Хитой ишчилари ва деҳқонларига Хитойнинг мессианлик роли ҳақидаги фикр сингдирилмоқда. Кишиларнинг мияларига шовинизм руҳи, ғазабли антисоветизм руҳи оммавий тарзда сингдирилмоқда. Болаларга география дарси бошқа мамлакатларнинг ерлари Хитой давлатиники қилиб кўрсатилган дарсликлар ва хариталар асосида ўқитилмоқда. — Ҳозир Хитой халқини «Оч яшаш ва урушга тайёрланиш» йўлига солмоқдалар. Бунда қандай уруш ҳақида гап бораётганлиги тўғрисида ҳеч қандай шубҳа қолдирилмайди. Бундан икки кун бурун «Гуан Минь жибао» деган Пекин газетаси «Совет ревизионизмига қарши ҳам оддий уруш, ҳам катта ядро уруши олиб боришга тайёрланайлик» деган чақириқ билан чиқди. Ҳамма ёққа жар солувчи баёнотлар билан реал имкониятлар ўртасида катта фарқ бор, албатта. Совет Иттифоқи ўзини мудофаа қилиш учун тўла етарли кучга эга, совет кишиларининг эса асаблари мустаҳкам, шунинг учун уларни шовқин-сурон кўтариш билан қўрқитиб бўлмайди. Лекин Хитой расмий пропагандасининг йўли қандай эканлигини унинг ўзи кўрсатиб турибди.

Ана шу муносабат билан Хитойни милитарлаштириш йўли алоҳида маъно касб этмоқда. Биз социалистик мамлакатларга нисбатан душман шовинистик кайфиятларни авж олдириш йўли билан зўр бериб ҳарбий тайёргарлик кўришни Хитой раҳбарларининг ҳозирги даврдаги уруш ва тинчлик проблемаларига умумий муносабати билан таққосламай иложимиз йўқ.

Бу ерда ўтирган ўртоқларнинг кўплари Мао Цзэ-дуннинг 1957 йилги Кенгашда худди шу залда сўзлаган нутқини эсласалар керак. У кишини хайратда қолдирувчи енгилтаклик ва сурбетлик билан атом уруши бўлган тақдирда инсониятнинг ярми қирилиб кетиши мумкинлиги тўғрисида гапирган эди. Фактлар шундан далолат бермоқдаки, маоцзэдунизм урушга қарши курашга эмас, балки аксинча, тарихий позитив ҳодиса сифатида қаралаётган урушга даъват этмоқда.

Хитой лидерлари сиёсий авантюризми билан уларнинг уруш васвасаси вазиятини доимо юзага келтиришга интилишларининг қўшилиши халқаро вазиятга янги элементларни киритмоқдаки, бу элементлар билан ҳисоблашмасликка бизнинг ҳаққимиз йўқ.

Пекиннинг халқаро майдондаги амалий фаолияти бизда, Хитойнинг ташқи сиёсати амалда пролетар интернационализмидан алоқани узди, синфий социалистик мазмунини йўқотди, деган ишончни тобора кўпроқ туғдирмоқда. Совет Иттифоқи билан Америка империализмини бир хил нарса қилиб кўрсатишга зўр бериб уринишни фақат шу билан изоҳлаш мумкин. Тағин бунинг устига ҳозирги вақтда Пекин ташқи сиёсий фаолиятининг тиғи худди Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қарши қаратилмоқда. Хитой лидерлари ишни кўпчилик социалистик давлатлар билан иқтисодий алоқаларни мумкин қадар қисқартиришдан, улар билан сиёсий ҳамкорлик қилишдан бош тортишдан бошлаб, Совет чегарасида қуролли фитна қилишгача бориб етдилар. Пекиндан ҳатто совет халқига қарата «революция қилинглар», мамлакатингиздаги ижтимоий тузумни ўзгартиринглар, деган иғвогарлик чақириқлари эшитилиб турибди.

Фактлар Хитой раҳбарлари империализмга қарши кураш тўғрисида фақат гапириб, амалда эса империализмга тўғридан-тўғри ёки билвосита ёрдам бераётганликларидан далолат бермоқда. Улар империализмга социалистик давлатларнинг ягона фронтини бузишга уриниш билан ёрдам бермоқдалар. Кескин халқаро тангликлар пайтида иғвогарлик ролини ўйнаш, халқаро кескинликни юмшатишга тўсқинлик қилиш билан ёрдам бермоқдалар. Кенг антиимпериалистик фронтни жипслаштиришга ҳалал беришга уриниш билан оммавий халқаро ташкилотлар: ёшлар, хотин-қизлар ташкилотлари, илмий ташкилотлар, тинчлик тарафдорлари ҳаракати, касаба союз ҳаракати ва шу кабиларга нифоқ солишга уриниш билан ёрдам бермоқдалар.

Табиийки, империалистлар Пекиннинг ҳозирги ташқи сиёсий йўлидан жаҳон социализмига ва озодлик ҳаракатига қарши сиёсий курашда кузир сифатида фойдаланмоқдалар.

Ҳуллас: Совет Иттифоқига ҳар жиҳатдан ҳужум қилиш, совет халқига, социалистик давлатимизга, коммунистик партиямизга қарши ёлғондан иборат пропаганда олиб бориш, туҳмат қилиш, Хитой халқида СССРга нисбатан нафрат уйғотиш, эндиликда эса қуролни ишга солиш; бошқа социалистик давлатларни ва ривожланиб келаётган мамлакатларни қўрқитиш ва уларга нисбатан шантаж қилиш; йирик капиталистик давлатларга, шу жумладан ГФРга хушомадгўйлик қилиш, — ҳозирги Хитойнинг ташқи сиёсий йўлини мана шу ҳоллар белгилайди.

Ўртоқлар, ўзларингизга маълумки, Совет ҳукумати март ойида Хитой томони чегарамизда уюштирган тўқнашувларга барҳам беришга интилиб, Хитой ҳукуматига мурожаат қилиб, уни чегарадаги кескинлик туғдириши мумкин бўлган ҳаракатларни тўхтатишга, мабодо ихтилофлар чиқадиган бўлса, уларни тинч вазиятда ва музокаралар йўли билан ҳал қилишга чақирди. Биз 1964 йилда бошланган чегара масалалари бўйича Совет — Хитой консультациясини яқин вақт ичида тиклашни таклиф қилдик. Айни бир вақтда биз, Совет Иттифоқи билан қуролни пеш қилиб гаплашишга уриниш қаттиқ зарбага учрайди, деб огоҳлантирдик.

Яқинда Хитой ҳукумати жавоб баёноти билан чиқди. Агар уларнинг сўзига қараб фикр юритиш мумкин бўлса, Хитой томони музокаралар олиб бориш ғоясини рад этмайди. Шунингдек чегарадаги можароларга йўл қўймасликка, ўт очмасликка розилик изҳор этилган. Ҳозир биз Хитойнинг бу баёнотига тегишли жавоб тайёрламоқдамиз. Равшанки, бу жавоб Совет ҳукуматининг 29 мартдаги баёноти сингари бизнинг принципиал йўлимизга — ихтилофларни музокаралар йўли билан ҳал этиш ҳамда тенг ҳуқуқли ва икки томон учун фойдали ҳамкорликни ёқлашдан иборат йўлимизга батамом мувофиқ бўлади.

Лекин шуни айтиш кераки, ХХР ҳукуматининг баёнотини унинг мазмуни жиҳатдан ҳам, руҳи жиҳатдан ҳам асло конструктив баёнот деб бўлмайди. Бу узундан-узоқ ҳужжат тарихни сохталаштириш, ҳозирги замон фактларини бузиб кўрсатиш, Совет мамлакатига қарши душманларча қўпол хуруж қилиш билан тўлиб-тошган. У территория масаласида Совет Иттифоқи олдига қўйилган асоссиз даъволарни такрорлайди, шунинг учун биз бундай даъволарни қатъият билан рад этамиз.

Хитой раҳбарлари ҳақиқатан ҳам музокаралар олиб боришга интилаяптиларми, йўқми ва келишиб олишни истайдиларми, бундан буён воқеалар қай йўсинда боради — буни келажак кўрсатади. Аммо биз Хитой ҳарбий хизматчиларининг совет чегарасидаги иғволари давом этаётганлиги фактидан кўз юма олмаймиз. Айни бир вақтда ХКП IX съезди қарорлари асосида бутун Хитойда ўз кўлами ва шиддати жиҳатидан мисли кўрилмаган Советларга қарши кампания авж олдириб юборилди. Хитой халқига Совет Иттифоқи Хитойга ҳужум қилмоқчи, деган фикр зўр бериб сингдирилмоқда.

Бундай уйдирмаларни рад этиб ўтиришнинг зарурати йўқ. Дунёдаги фақат коммунистларгина эмас, балки барча софдил кишилар ҳам бизнинг халқимиз коммунистик жамият қуриш йўлида тинч ижодий меҳнат билан банд эканлигини, у ҳеч кимга ҳужум қилмаган ва ҳужум қилиш ниятида эмаслигини яхши биладилар.

Бизнинг Хитойга нисбатан тутган йўлимиз принципиал ва изчил йўлдир. КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ўз сиёсатини жуда узоқ перспективани назарда тутиб олиб боради. Биз Совет ва Хитой халқларининг туб манфаатлари бир-бирига мос эканлигини ёдда тутамиз. Биз қардош Хитой халқига нисбатан совет халқи кўнглидаги дўстона туйғуларни сақлаб қолиш ва қувватлаш учун барча ишларни қилишга интилдик ва интила берамиз. Биз аминмизки, Хитой халқи кўнглида ҳам Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларга нисбатан худди ана шундай дўстона туйғулар бор.

Шу билан бирга биз ҳозирги Хитой раҳбарлари сиёсий ва ғоявий кўрсатмаларининг Ленинга қарши, халққа қарши моҳияти ҳақида чурқ этмаслик мумкин эмас, деб ҳисоблаймиз. Биз Пекиннинг бузғунчилик сиёсатига қарши, унинг буюк давлатчилик руҳидаги ташқи сиёсий йўлига қарши қатъий кураш олиб борамиз. Биз, равшанки, коммунизм қураётган совет халқининг манфаатларини ҳар қандай тажовузлардан ҳимоя қилиш учун барча чораларни кўрамиз.

Биз ҳозирги Хитой раҳбарларининг сўзлари ва хатти-ҳаракатларини Хитой Коммунистик партиясининг, бутун Хитой халқининг орзу-умидлари ва интилишлари билан, ҳақиқий манфаатлари билан айни бир нарса, деб билмаймиз. Биз чуқур ишонамизки, СССРга ва бошқа социалистик мамлакатларга қарши, бутун коммунистик ҳаракатга қарши кураш йўлида эмас, балки улар билан иттифоқ бўлиш ва қардошларча ҳамкорлик қилиш йўлидагина Хитойни чинакам миллий жиҳатдан тиклашга эришиш, унинг социалистик йўлдан тараққий этишини таъминлаш мумкин бўлади.

Ўртоқлар! Хитой раҳбарларининг сиёсати натижасида юзага келган вазият антиимпериалистик бирлик проблемасига янги хусусият киритади. Биз коммунистлардан масъулиятли ва аниқ-равшан позиция тутиш талаб этилади. Коммунистик сафларни бўшаштиришга, антиимпериалистик кучларни тарқатиб юборишга қаратилган йўлга биз ўзимизнинг жипсликка бўлган қатъий иродамизни, ишларимизни ва бирликка олиб борувчи муштарак ҳаракатимизни қарама-қарши қўйишимиз мумкин ва лозим.

Коммунистлар қўлида бирлик учун курашнинг синалган қуроли бор. У ишчилар синфи иши учун, социализм учун шонли жангларда ғалаба келтирди. Бу қурол — пролетар интернационализмидир.

Империалистлар халқаро пролетар бирдамлигининг бутун куч-қудратини яхши биладилар. Худди ана шунинг учун ҳам улар социализм кучларига қарши, революцион ҳаракатга қарши ўз курашларида миллатчиликка умид боғлайдилар. Улар шу йўл билан коммунистик ҳаракатни парчалаб ташлашга, унга нифоқ солишга, революцион отрядларни бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйишга эришмоқчи бўладилар.

Буржуа пропагандаси пролетар интернационализми принципларига бутун чоралар билан туҳмат қилишга, уни ишчилар ва коммунистик ҳаракат миллий отрядларининг мустақиллиги, суверенитети ва тенг ҳуқуқлилиги принципларига сунъий равишда қарама-қарши қўйишга интилмоқда. Империалистларнинг пропагандистлари ана шу мақсадни кўзлаб, машъум «чекланган суверенитет» назариясини ўйлаб чиқардилар ва ишга солдилар.

Биз, совет коммунистларига келганда, дунёдаги ҳозирги вазият ленинча пролетар интернационализми концепциясининг ҳаққонийлиги ва ҳаётийлигини яна зўр куч билан тасдиқлаб берди, деб ҳисоблаймиз.

Икки дунёнинг — капитализм дунёси билан социализм дунёсининг бир-бирига қарши жаҳон миқёсидаги кураши бораётган ҳозирги кунда миллий проблемаларга синфий, интернационалистик нуқтаи назардан ёндошиш ленинча принципиал қоидалар ҳам ўзининг бутун актуаллигини сақлаб қолди.

Масалан, интернационалист бўлиш — «**барча мамлакатларда** революцияни ривожлантириш, қўллаш, қўзғатиш учун бир мамлакатда амалга ошириш мумкин бўлган нарсаларнинг ҳаммасини амалга ошириш демакдир» (28-том, 315-бет), деган ленинча қоида сира ҳам эскиргани йўқ.

Пролетар партиясининг кучи — ўз халқларининг манфаатлари учун, ўз мамлакатларининг тараққий қилиши учун ва айни бир вақтда революция ва социализмнинг умумий интернационал иши учун кураш йўлида ички имкониятлардан тўла-тўкис фойдалана билишидадир. Интернационал алоқаларни заифлаштириш ва ҳатто узиш ҳисобига, коммунистик ҳаракатнинг бошқа отрядлари билан биргаликда ҳаракатдан воз кечиш ҳисобига партиянинг позициясини «мустаҳкамлаш»га интилиш эса, бундай партиянинг буржуазиядан ғоявий мустақиллигини йўқотиб қўйишигагина олиб келади ҳамда мазкур партиянинг сиёсий обрў-эътиборига муқаррар зарар келтиради.

Ўртоқлар, равшанки, буларнинг ҳаммаси социалистик мамлакатларнинг ҳам, жаҳон ишчилар ва коммунистик ҳаракати айрим миллий отрядларининг ҳам мустақиллиги, суверенитети ва тенг ҳуқуқлилиги принципларини инкор этишни ҳам, камситишни ҳам билдирмайди. Бу принципларни ҳурмат қилиш ва уларга қатъий риоя қилиш — коммунистлар учун қонундир, чунки коммунистлар — интернационалистлардир.

(Давоми тўртинчи бетда).

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР ХАЛҚАРО КЕНГАШИ

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши 1, 2 ва 3-бетларда).

Чинакам интернационализм барча қардош партиялар томонидан реал мавжуд социалистик жамиятни қўллаб-қувватлашда ҳам намоён бўлади. Социализмга қарши ҳар қандай бўҳтонларга муросасиз бўлган дўстларимизнинг позициясини биз жуда ҳам қадрлаймиз. Бу коммунистлар учун ўз интернационалистик туйғуларини фақат табиий равишда ифодалашгина эмас. Бу айни вақтда интернационализмга революциянинг умумий ишига хизмат қилувчи реал сиёсат сифатида ёндошиш ҳамдир. Бизнинг ҳаммамиз, масалан, шундай фикрга қўшиламизки, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун курашдаги янги имкониятлар халқаро майдондаги социализм фойдасига, империализм зарарига бўлган туб ўзгаришлар муносабати туфайлигина юзага келди. Лекин бу бошқа маънони ҳам билдиради: дунёда социализм позицияларини ҳар қандай заифлаштириш барча коммунистик партиялар позицияларига салбий таъсир кўрсатмай қолмайди.

Коммунистик ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш — кенгашимизнинг муҳим вазифасидир. Бунинг учун етарли объектив шарт-шароитлар мавжуддир. Лекин биз ҳаракатимиздаги турли миллий отрядларнинг манфаатлари бир-бирига мос келганини яна бир марта қайд қилиш билангина чекланиб қололмаймиз. Бирлик — қуруқ гап эмас, балки амалий ишдир. Бирликка ўз-ўзидан эришилмайди, бунинг учун курашмоқ керак.

Бизларнинг ҳаммамиз кенгашга тайёргарлик кўриш жараёнидаёқ, коммунистик ҳаракатнинг бирлигини мустаҳкамлаш учун мавжуд ихтилофларни бартараф этиш йўлларини қидириш керак, деган фикрга қўшилдик. Бу ихтилофлар бир хил характерда эмас. Табиийки, уларни бартараф этиш ҳам ҳар хил йўллардан боради. Баъзи ҳолларда шубҳалар ва саволлар икки тарафлама учрашувлар ва ўртоқларча мунозара қилиш жараёнида бартараф этилиши мумкин. Бошқа ҳолларда — халқаро майдондаги умумий мақсадлар учун муштарак курашда ҳаётнинг ўзи томонидан бартараф этилиши мумкин. Лекин шундай ихтилофлар борки, улар туб проблемаларни, коммунистик ҳаракат моҳиятининг ўзига тааллуқлидир. Буларни бартараф этиш узоқ вақтни ва муросасиз курашни талаб эта керак.

Ихтилофларни бартараф этишга қаратилган йўл тўғрисида гапирар эканмиз, биз уч масала устида тўхталиб ўтишни истар эдик.

Биринчидан, — коммунистик ҳаракатни жипслаштириш учун империализмга қарши биргаликда курашнинг аҳамияти тўғрисида. Коммунистлар ўз халқларининг тақдири учун, инсониятнинг келажаги учун бевосита жавобгар бўлган ҳозирги шароитда масалани: келинглар, аввал ўз ҳаракатимиздаги барча ихтилофларни ҳал қилиб олайлик, шундан кейингина биргаликдаги ҳаракат тўғрисида келишиб оламиз, деган тарзда қўйиб бўлмайди. Турмуш масалага бошқача ёндошишни талаб этади: у ёки бу масалалардаги ихтилофлар бизнинг империализмга қарши муштарак курашимизда коммунистларнинг биргалашиб ҳаракат қилишига ҳалал бермаслиги керак; келинглар, биргаликда ягона ҳаракатларни амалга ошириш билан боғлиқ амалий вазифаларни биргаликда ҳал қилайлик, ана ўшанда биргаликдаги кураш жараёнида қандай қарашлар коммунистик ҳаракатнинг муштарак манфаатларига жавоб беради-ю, қандай қарашлар уларга зид бўлиб, умумий ишга ҳалал беради ва ҳатто зарар етказиши равшанроқ бўлиб қолади. Бошқача қилиб айтганда, гап бизнинг амалий фаолиятимизда энг аввало барча мамлакатлар коммунистларини яқинлаштирадиган жиҳатни асосий ўринга қўйиш устида боради.

Иккинчидан, қардош партиялар ўртасидаги алоқаларни ва контактларни бутун чоралар билан кенгайтириш зарурлигини таъкидлаб ўтишни истар эдим. Улар халқаро майдондаги ҳаракатларимизни келишиб олишнинг ўзига хос бир механизми сифатида ҳам, юзага келаётган проблемалар бўйича позицияларни таққослашнинг, ихтилофларни бартараф қилишнинг воситаси сифатида ҳам зарурдир. Ҳозирги шароитда икки томонлама ва кўп томонлама учрашувлар айниқса катта аҳамият касб этди. Европа Компартиялари Вена кенгашининг, Карлови Вари конференциясининг, Латин Америкаси қардош партиялари конференциясининг, араб мамлакатлари коммунистлари учрашувларининг тажрибаси муайян доирадаги масалаларни муҳокама қилиш ва коммунистларнинг халқаро ҳамкорлигини ривожлантириш учун регионал учрашувларнинг муҳимлигини кўрсатиб берди. Янги шароитдаги ҳамкорлик практикаси жаҳон Кенгашлари каби коллектив иш формасини ҳам юзага келтирди.

Ниҳоят, ихтилофларни бартараф этишнинг ва ҳаракатимиз бирлиги учун курашнинг учинчи энг муҳим йўналиши — партияларнинг назарий ишларини умумлаштириш, ана шу асосда марксча-ленинча назарияни ривожлантириш, унинг принципларини ва асос солувчи ғояларини ҳимоя қилишдир. В. И. Ленин курашнинг ҳаёт илгари сурадиган янги формаларига назарий жиҳатдан баҳо бериш зарурлигини таъкидлаган эди. (11-том, 196-бет). Сўнгги йиллардаги практика бизнинг давримизда революцион курашнинг демократик ва социалистик вазифаларини бир-бирига яқинлаштириш, революцияларнинг тинч ва нотинч формаларини тўғри қўшиб олиб бориш, собиқ мустамлака мамлакатларнинг нокапиталистик йўлдан ривожланиши имкониятлари сингари проблемаларни ижодий тарзда ишлаб чиқиш бутун коммунистик ҳаракат учун нақадар катта фойда келтирганини яққол намойиш қилди.

Назарияга ижодий ёндошиш социализм ва коммунизм қурувчиларга, қаерда иш кўраётганликларидан қатъий назар барча коммунистларга куч ва ишонч бағишлайди.

Биз коммунистик партияларнинг назария соҳасида биргалашиб ишлаш методлари ва воситаларини такомиллаштириш, бир-бирини хабардор қилишни яхшилаш юзасидан, тажрибани ўзаро ўрганиш, мунтазам суратда фикр алмашувни ташкил этиш юзасидан конкрет тадбирлар ўйлаб чиқиш фойдали бўлур эди деб ҳисоблаймиз. Биз халқаро назарий конференцияларни мунтазам ўтказиб туришни ёқлаймиз.

Марксизм-ленинизмга содиқлик ва умумий мақсадлар учун биргаликда кураш олиб бориш ҳаракатимизни мустаҳкамлайди, унинг бирлиги юксак даражада бўлишини таъминлайди. Агар бизнинг ўзимиз коммунистик сафларни жипслаштиришга бўлган ўз мустаҳкам иродамизни кун сайин намойиш қилиб турмасак, ягона антиимпериалистик фронт барпо этишга даъватимиз қуруқ чақириқ бўлиб қолади. Ана шунинг учун кенгашнинг асосий лойиҳа ҳужжатининг мазкур проблемаларга махсус равишда бағишланган IV бўлимини принципиал муҳим деб ҳисоблаймиз.

Халқаро коммунистик ҳаракат бирлиги учун курашмасдан туриб, замонамизнинг энг муҳим вазифаси бўлмиш жаҳон антиимпериалистик фронтини барпо этиш вазифасини ҳам ҳал қилиб бўлмайди.

Ўртоқлар! Яна бир масала — бунинг устига фавқулодда муҳим бўлган масала борки, у кенгашимизнинг кун тартибига бевосита тааллуқлидир. Бу ерда ўтирган ўртоқларнинг ҳаммаси буржуазия идеологиясига қарши энг фаол ҳужумни авж олдирмасдан туриб империализмга қарши курашда ғалабани қўлга киритиб бўлмайди, ҳаракатимизнинг ва барча антиимпериалистик кучларнинг бирлигини мустаҳкамлашга эришиб бўлмайди, деган фикрга қўшиладилар деб ўйлайман.

Империализм ўзининг асил мақсадларини ошкора эълон қилиш билан муваффақият қозона олмаслигини билади. У ўз ниятларининг асил мазмунини яширувчи, халқларнинг хушёрлигини заифлаштирувчи идеологик афсоналарнинг бутун бир системасини яратишга мажбурдир. Бунинг учун империализм ҳозирда ғоят катта пропагандистик машина яратдики, бу машина ғоявий таъсир кўрсатишнинг ҳозирги барча воситаларидан фойдаланади. Дарҳақиқат, ўртоқлар, қарийб бутун ер юзидаги меҳнаткаш халқ соат сайин, куну-тун у ёки бу тарзда буржуа пропагандаси, буржуа идеологиясининг таъсирига дучор бўлмоқда. Империалистларга ёлланган идеологлар омма онгини суюқлаштиришни, унинг ижтимоий онгини ўтмаслаштиришни мўлжаллаб махсус сохта маданият яратдилар. Унинг меҳнаткашларни бузувчи таъсирига қарши кураш — коммунистлар ишининг муҳим соҳасидир.

Бизда, ўртоқлар, буржуазия идеологиясига қарши курашнинг қудратли қуроли — марксизм-ленинизм идеологияси бор. Биз унинг кучини яхши биламиз. Биз омма орасида бизнинг ғояларимиз тобора кенг ёйилаётганлигини кўриб турибмиз. Ҳозирги кунда худди шу марксизм-ленинизм ҳужум олиб боряпти, шунинг учун биз бу ҳужумни тобора кенг авж олдиришимиз лозим. Лениннинг коммунистларнинг идеология ишини ҳар қандай заифлаштириши, ундан ҳар қандай узоқлашиш буржуазия идеологиясининг таъсирини кучайтиришга олиб келади, деб огоҳлантирганлигини ёдда тутиш ҳозир ҳамма вақтдагидан ҳам муҳимдир.

Буржуазия идеологиясининг меҳнаткашларни бузувчи таъсирига қарши кураш — ҳамма мамлакатлардаги коммунистлар ишининг муҳим соҳасидир. Шу муносабат билан қардош партияларнинг келишиб туриб куч-ғайрат кўрсатиши, коммунизм душманларининг ғоявий уйдирмаларини фош этишга қаратилган конкрет ҳаракатларни амалга оширишда бир-бирларини қўллаб-қувватлашлари қандай аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтишни жуда ҳам истар эдим.

Коммунистлар бутун фронтда, шу жумладан, унинг идеологик соҳасида ҳам империализмга қарши курашнинг авангардида боришлари лозим. Биз биргаликда куч-ғайрат кўрсатиш билан ҳамма соҳаларда империализмни қатъий мағлубиятга учратиш, ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлар иши учун курашда жаҳоншумул ғалабага эришиш мумкин эканлигига қаттиқ ишонамиз.

Ўртоқлар! Кенгашимиз ҳужжатининг лойиҳасида мана бундай чақириқ таърифланган: **«Социалистик мамлакатларнинг халқлари, капитал мамлакатларидаги пролетарлар ва барча демократик кучлар, озодликка чиққан ва эзилган халқлар, империализмга қарши, тинчлик, миллий озодлик, социал тараққиёт, демократия ва социализм учун умумий курашда бирлашингиз!»**. Бизнинг фикримизча, бу чақириқ замон талабини жуда яхши ифодалайди.

Биз Кенгашимизда ҳозирги шароитда империализмга қарши курашнинг асосий йўналишлари ва конкрет вазифаларини коллектив тарзда белгилаб оламиз. Уларни бир қатор мамлакатларнинг бутун-бутун халқларига етакчилик қилаётган партияларимиз, энг йирик касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари номидан илгари суриш билан биз барча антиимпериалистик кучларнинг жипслашуви сари жуда муҳим қадам ташлаймиз. Бу йўналишлар ва вазифаларни антиимпериалистик ҳаракатнинг бошқа иштирокчилари билан демократик асосда муҳокама қилиш умуммиллий ва халқаро даражада курашнинг конкрет программаларини ишлаб чиқишга имкон беради.

Биз буларнинг ҳаммаси жуда хилма-хил социал ҳаракатларни, сиёсий оқимлар ва ташкилотларни ягона оқимга қўшишига, курашга максимал изчиллик бағишлашига чуқур ишонамиз. Уларнинг биргаликда ҳаракат қилиши жараёнида антиимпериалистик фронт шиорлар ва конференциялар манзилидан кундалик сиёсий практика манзилига тобора кўп ўта боради.

Шу муносабат билан, ишчилар ҳаракатининг бирлиги тўғрисидаги масалага ва, хусусан, коммунистлар билан социал-демократлар ўртасидаги ўзаро муносабатлар проблемасига қайтишни истар эдик.

Коммунистларнинг ишчилар ҳаракатининг бирлигига қаратилган изчил йўли натижалар бермади, деб бўлмайди. Социал-демократик ҳаракатда табақаланиш кучайди, унинг баъзи бир қисми, шу жумладан айрим раҳбар арбоблари антикоммунизм позицияларидан узоқлашаётганлиги сезилмоқда. Айрим мамлакатлар ичида ва халқаро миқёсда турли йўналишлардаги касаба союзлар ўртасида алоқалар активлашди. Турли мақсадларни кўзлаган касаба союз бирлашмаларининг келишиб олишлари ва биргаликда ҳаракат қилишлари каби ҳоллар тез-тез учраб турибди. Кўпгина капитал мамлакатларида сўнгги йилларда содир бўлган воқеалар омманинг монополияларга ва уларнинг ҳукуматларига қарши амалий курашда бирликка интилиши нақадар кучли эканлигини кўрсатиб берди. Лекин бу соғлом тенденция социал-демократиянинг кўп лидерларининг қатъий қаршилигига дуч келмоқда.

Социал-демократик партияларнинг энг аввало социалистик интернационалда етакчи мавқени эгаллаган партияларнинг каттагина қисмининг раҳбарлари коммунизмга қарши, социалистик мамлакатларга қарши курашни ҳали ҳам асосий вазифа деб ҳисобламоқдалар. Улардан бир хиллари ўз антикоммунизми билан ўзларининг реформистик йўллари мағлубиятга учраганлигини ниқобламоқчи бўлганликлари, бошқалари эса, — социалистик мақсадлардан батамом воз кечганликларини ва давлат-монополистик капитализми олдида таслим бўлганликларини яширмоқчи эканликлари бизга аён.

Социал-демократия лидерлари бир қатор мамлакатларда бир неча бор ҳукумат лавозимларига эгаллаб келдилар ва ҳозир ҳам эгаллаб турибдилар, лекин улар ҳокимиятнинг ишчилар синфи қўлига ўтишини ҳаёлларига ҳам келтирмайдилар, бундай мамлакатлардаги социализм иши эса бир қадам ҳам олға силжиётгани йўқ. Социал-демократия ўнг лидерлари катта бир группа мамлакатлар халқлари коммунистлар раҳбарлигида қурган ёки қураётган реал социализмни обрўсизлантиришга уринаётганликлари ажабланарли эмас.

Антикоммунизм ўнг социал-демократияни халқаро сиёсат масалаларида ҳам империалистик буржуазиянинг асири қилиб қўйди. Сўнгги 20 йил давомида бир қатор мамлакатлар социал демократик лидерларининг ташқи сиёсий фаолиятидаги асосий важ «Атлантика бирдамлиги»ни мустаҳкамлаш тўғрисида жон куйдириш бўлди, яъни Ғарбий Европа давлатлари билан Қўшма Штатларнинг Шимолий Атлантика шартномаси доирасидаги ҳарбий-сиёсий иттифоқини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш бўлди.

Ана шу сабабли биз дунё бошидан кечираётган бу қадар жиддий пайтда яна бир бор социал-демократик лидерларга: империализмга қарши курашда ҳозирги замон ишчилар синфининг имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаётганлиги учун масъулият сизларнинг зиммангизга, сизларнинг антикоммунистик сиёсатингиз зиммасига тушади! — деб эслатиб қўйиш учун ушбу анжумандан фойдаланмоқдамиз.

Бизнинг социал-демократияга нисбатан тутган йўлимиз ғоят равшандир. Биз унинг сафларидаги ғоявий ва сиёсий душманларимизга қарши марксизм-ленинизмнинг принципиал позицияларида туриб кураш олиб бормоқдамиз ва олиб бораверамиз: шу билан бир вақтда, биз империализмга қарши, тинчлик учун, меҳнаткашлар манфаатлари учун курашишга ҳақиқатан ҳам тайёр турган кишилар билан ҳамкорлик қилиш ва ҳаракат бирлигига эришиш сари бораверамиз. Шундай муҳим масалалар борки, бу масалалар юзасидан ишчи партиялар ўртасида, шу жумладан, ўз давлатларининг сиёсати учун жавобгар бўлган партиялар ўртасида ҳаракат бирлиги бўлиши керак бўлган вақт келди. Бу масалалар энг аввало, жаҳон урушининг олдини олиш билан, Европа хавфсизлиги системасини вужудга келтириш билан, фашизм хавфига қарши кураш билан боғлиқ масалалардир.

КПСС делегациясининг коммунистик ҳаракатни жипслаштириш ва халқларнинг кенг антиимпериалистик фронтини барпо этиш масалари юзасидан баъзи бир мулоҳазалари ана шулардан иборат.

III

КПСС ўз интернационал бурчига содиқ

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи ярим асрдан кўпроқ вақтдан бери барча соҳаларда — сиёсий, иқтисодий, идеологик ва ҳарбий соҳаларда империализмга қарама-қарши турибди.

Гражданлар уруши тамом бўлиши билан дарҳол В. И. Ленин: «Биз халқаро революцияга бўлган асосий таъсиримизни ўз хўжалик сиёсатимиз билан ўтказамиз», — деган эди. (Асарлар, 32 том, 486-бет). Бизнинг партиямиз бу қонда ҳозирги шароитда ҳам ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ, деб ҳисоблайди. Совет мамлакатининг ва кўп жиҳатдан бутун социалистик ҳамдўстликнинг мудофаа қобилияти, империалистик уруш ва агрессия сиёсатига қарама-қарши туриш имконияти бизнинг иқтисодий ютуқларимизга боғлиқ. Бизнинг бутун дунёдаги революцион ва озодлик ҳаракатини қўллаб-қувватлаш имкониятларимиз ҳам худди шу ютуқларга боғлиқ янги ижтимоий тузумнинг намуна кучи ҳам ана шу ютуқларга боғлиқ. Бу намуна кучи капитал мамлакатларидаги меҳнаткашларга ҳам, мустамлакачилик бўйинтуруғини улоқтириб ташлаган халқларга ҳам социализмни тарғиб қилувчи энг яхши агитатор бўлиб қолмоқда.

Биз, совет коммунистлари босиб ўтилган йўлга назар ташлаб, шуни айта оламизки, экономикани ривожлантириш — кун сайин катта куч-ғайрат талаб қиладиган мураккаб кураш фронтидир. Империалистлар бошлаган урушлар туфайли вужудга келган жуда катта вайроналик ва ўтмишдан мерос қолган хўжалик қолоқлиги сабабли бу фронт бизнинг мамлакатимизда айниқса қийин бўлди. Биз бу қийинчиликларни қандай қилиб енгиб, совет ҳокимияти йилларида хўжаликни ривожлантириш соҳасида нималарга эришганлигимизни ҳамда бу халқаро вазият ва жаҳон революцион ҳаракати учун қандай оқибатларга эга бўлганлигини ҳаммангиз биласиз.

Ҳозир олтмишинчи йиллардаги ишимизнинг якунларини кўрсатувчи баъзи маълумотларнигина келтириб ўтмоқчиман. Шу саккиз йил мобайнида СССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш икки баравардан зиёд ўсди, қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш деярлик учдан бир ҳисса кўпайди. Меҳнаткашларнинг реал даромадлари 43 процент ортди.

Бизни иқтисодий соҳада капиталистик дунёнинг энг қудратли ва бой мамлакати бўлган АҚШдан ажратиб турган масофа ҳам анчагина қисқарди. 1960 йилда саноатимизнинг ишлаб чиқариш ҳажми Америка даражасининг 55 процентини ташкил қилган бўлса, 1968 йилда қарийб 70 процентини ташкил этди.

Ўз-ўзидан маълумки, бу рақамлар совет халқи қилган иш тўғрисида тўла-тўкис тасаввур бермайди, албатта. Ишнинг миқдори тўғрисидагина эмас, сифати тўғрисида ҳам бир неча сўз айтишга тўғри келади.

Сўнгги йилларда, КПСС XXIII съездининг Директивалари асосида планлаштирилган шу беш йиллик бошланганидан бери ишнинг шу соҳасига партиямиз алоҳида ғамхўрлик қилиб келмоқда. Биз умумий иқтисодий ўсишнинг юксак суръатларини сақлаб қолишнинг жуда муҳимлигини тушуниб туриб, айни замонда иқтисодий самарадорлик жиҳатдан ҳам, илмий-техникавий даражаси жиҳатдан ҳам жаҳонда энг илғор халқ хўжалигини барпо қилиш йўлини тутдик. Ўтган йиллар бу жиҳатдан ҳам жуда самарали бўлди.

Техника тараққиётини белгилайдиган тармоқларни — химия, радио электроника ва асбобсозлик, аниқ ва оғир машинасозлик ва бошқа тармоқларни жадал ривожлантириш ҳисобига саноатнинг структураси жиддий суратда ўзгармоқда.

Сўнгги йилларда, қишлоқ хўжалигида ҳам катта силжишлар қилиш учун шарт-шароит яратилди. Бу соҳада бизда анчагина қийинчиликлар бор эди. Ҳали ҳеч қачон давлат қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялашга ва электрлаштиришга, уни химиялаштиришга, ерларни мелиорациялашга бунчалик катта капитал маблағлар ажратмаган эди.

Сўнгги йилларда партия ташаббуси билан экономикамизни бошқариш қайта қурилди, биз планлаштириш ва хўжалик юритиш методларини такомиллаштириш билан жиддий суратда шуғулландик. Бу мураккаб иш ҳали тугалланганлиги йўқ, лекин у халқ хўжалигига қанчалик самарали таъсир кўрсатаётганлиги ҳозирнинг ўзидаёқ кўриниб турибди.

Шуни айтиб ўтмоқчиманки, ўртоқлар, сўнгги йилларда мамлакатимиз эришган шак-шубҳасиз ютуқларни кўриб туриб, айни замонда ишимизда мавжуд бўлган камчиликларни ҳамда олдимизда турган катта проблемаларни ҳам назардан қочирмаймиз.

Ҳаёт бундай проблемаларни доимо ўртага қўйиб турибди. Совет экономикасининг кўлами, унинг тез суръатлар билан ривожланиши, бизнинг мамлакатимиз каби катта бир мамлакатнинг турли-туман талаб ва эҳтиёжлари назарда тутиладиган бўлса, бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Зеро тараққиёт диалектикасининг ўзи ҳам шундай: жамият қанчалик юқори даражага етса, у ўз олдига шунчалик мураккаб ва катталароқ вазифалар қўяди.

Ҳозир биз худди шу хилдаги вазифаларни чуқур ўрганаяпмиз. Ҳозир янги беш йиллик план ишлаб чиқилмоқда, у коммунизм қурилишида КПСС Программасини бажаришда яна бир катта қадам бўлиши керак. Шу сабабли биз бу планда мамлакат иқтисодий тараққиётининг асосий йўналишларини, асосий перспектив вазифаларни белгилаб беришга интилмоқдамиз.

Бу вазифалар ичида аввало фан-техника тараққиётини тезлаштириш вазифасини таъкидлаш керак.

Кенгаш асосий ҳужжатининг лойиҳасида, фан-техника революциясини кенг авж олдириш капитализм билан социализм ўртасидаги тарихий мусобақанинг асосий соҳаларидан бирига айланди, деб таъкидланади. Партиямиз проблеманинг шундай қўйилишига батамом қўшилади.

Совет Иттифоқи социалистик тузумнинг устунликларидан фойдаланиб, замонавий фан ва техникани ривожлантиришда жиддий муваффақиятларга эришди. Биз ядро энергиясини биринчи бўлиб тинч мақсадларга хизмат қилдирдик, биринчи бўлиб космосга чиқдик ва бошқа кўпгина ажойиб ютуқларни қўлга киритдик-ки, булар Совет Иттифоқини фан-техника тараққиётининг олдинги сафига чиқарди.

Лекин биз бу муваффақиятлар тўғрисида гапирганда, фан-техника соҳасидаги мусобақадошларимизнинг кучини камситмоқчи эмасмиз. Бу соҳада узоқ давом этадиган қийин кураш бўлади. Бинобарин, биз социализмнинг шу соҳадаги устунлигини исбот қилиш учун бу курашни жиддий олиб боришга бел боғлаганмиз. Бу, мамлакатимизда коммунизм қуриш манфаатларигагина эмас, шу билан бирга жаҳон социализмининг манфаатларига ҳам, бутун революцион ва озодлик ҳаракатининг манфаатларига ҳам мувофиқ келади.

Фан ва техникани ривожлантиришда биз ўйлаётганимиздек, янги жиддий қадам қўйиш — жуда кўп куч-ғайрат сарф қилишни, анча капитал маблағ сарфлашни талаб қиладиган жуда қийин ишдир. У жуда кўп кадрлар тайёрлашни талаб этади, гарчи ҳозир мамлакатимизда жаҳондаги олимларнинг тўртдан бир қисми ишлаётган бўлса ҳам янги техникани ишлатадиган миллион-миллион кишиларнинг профессионал билимларини, маълумотини ошириш ҳам лозим бўлади, фан билан ишлаб чиқаришни қатъиян яқинлаштиришни замоннинг ўзи тақозо қилмоқда. Биз кўплаб янги илмий марказлар ва ўқув юртларини барпо қилишимиз, илмий тадқиқот ишлари фронтини бундан буён ҳам янада кўпроқ кенгайтириб боришимиз, фаннинг сўнгги ютуқлари асосига қурилган бошқарув системаларини барпо қилишимиз ва кенг жорий этишимиз, электрон-ҳисоблаш техникасини татбиқ этишимиз лозим. Афтидан, бу вазифаларнинг ҳаммаси янги беш йиллик планимизда муносиб ўрин олади.

Меҳнаткашларнинг фаровонлигини ошириш каби социалистик жамиятнинг энг муҳим вазифаси партиямиз фаолиятида ҳамма вақт биринчи ўринда бўлади. Бу соҳада ҳам мамлакатимиз анча ютуқларга эришди. Совет Иттифоқига келиб-кетиб турган қардош партияларнинг вакиллари буни статистиканинг қуруқ рақамларига қарабгина эмас, ўз шахсий таассуротлари асосида ҳам бу ҳақда ҳукм чиқаришлари мумкин.

Агар биз нимадан иш бошлаганлигимизни, қандай қийинчиликлардан ўтишга мажбур бўлганлигимизни ҳисобга олсак, меҳнаткашлар ҳаётини яхшилаш соҳасида эришган даражамизни катта ғалаба деса бўлади. Лекин кишиларимизнинг эҳтиёжлари тўхтовсиз ошиб бормоқда. Бу эса саноатимиз ва қишлоқ хўжалигимиз олдига тобора юксак талаблар қўймоқда. Фақат биргина мисол келтирмоқчиман. Бизнинг мамлакатимизда ҳар куни қарийб саккиз минг оила янги квартира олади ёки ўзининг уй-жой шароитини яхшилайди, — ҳар куни, ўртоқлар! Шунга қарамай, уй-жой проблемаси ҳамон кескин бўлиб қолмоқда. Нима учун? Шунинг учунки, ҳозирги стандартлар бўйича гап фақат уй-жой майдони тўғрисида эмас, балки жаҳонда энг кам квартира ҳақини сақлаб қолган ҳолда ҳар бир оила учун барча қулайликлари бўлган алоҳида квартиралар бериш устида бормоқда.

Шунингдек биз қишлоқ меҳнаткашларининг фаровонлик даражаси жиҳатидан ҳам, маданий-маиший хизмат кўрсатиш жиҳатидан ҳам, ҳаёт тарзи ва қулайликлари жиҳатидан ҳам шаҳар аҳолисига яқинлаштиришни муҳим вазифамиз деб биламиз. Миллион-миллион кишилар қишлоқларда яшайдиган бизнинг мамлакатимиз учун бу жуда муҳим ва айни замонда мураккаб вазифадир.

Биз бу проблемаларни ҳал қилишда янги беш йиллик олға қараб қўйилган жиддий қадам бўлади, деб ўйламоқдамиз.

Биз ҳаммамиз бу проблемаларнинг тезроқ ҳал қилинишини истаймиз. Бироқ, халқаро вазият мамлакатимизнинг барча ресурсларини экономикани ривожлантиришга, меҳнаткашларнинг фаровонлигини оширишга ва маданиятини юксалтиришга сарф қилишимизга имкон бермаяпти. Катта-катта маблағларни мудофаа учун ажратишга тўғри келмоқда. Сизни ишонтириб айта оламанки, биз ўз мудофаамизни жуда юксак даражада тутиб турибмиз. Бизнинг Қуролли Кучларимиз мамлакатимиз чегараларини пухта қўриқлаб турибди. Иттифоқдош армиялар билан бирликда қардош социализм мамлакатларининг ғалабаларини, тинчлик ва халқлар хавфсизлигини қўриқлаб турибди.

Биз социал-сиёсий соҳада ҳам ўз олдимизга катта вазифалар қўймоқдамиз.

Бу соҳадаги биринчи вазифа — социалистик демократияни янада ривожлантириш ва совет давлатини мустаҳкамлашдир. Ҳаёт, ўз мамлакатимизнинг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тарихий тажрибаси бизни бу вазифаларни чамбарчас боғлиқ ҳолда кўришга ўргатди. Яхши йўлга қўйилган, барча бўғинлари аниқ ишлайдиган давлат аппарати бўлмаса ҳозирги замон экономикасининг мураккаб ва нозик организмига, ижтимоий ҳаётнинг бошқа томонларига раҳбарлик қилиб бўлмайди. Айниқса мамлакат мудофаасини ташкил қилиб бўлмайди.

Халқ билан чамбарчас боғлиқлик, кенг халқ оммасини мамлакатни идора қилишга ва жамоат ишларига тортиш — социалистик давлатнинг куч манбаидир. Социалистик демократия худди ана шуни таъминлаши лозим. Бинобарин уни такомиллаштириш ва кенгайтириш Совет жамиятини коммунизм йўлидан сиёсий ривожлантиришнинг асосий йўналишини ташкил этади.

Маълумки, гап аниқ синфий мазмунга эга бўлган, социализм ишига хизмат қиладиган социалистик демократияни ривожлантириш тўғрисида бормоқда. «... Соф демократия», — деб таъкидлаган эди Ленин. — Ишчиларни лақиллатувчи либералнинг сохта иборасидир. Тарих феодализм ўрнига келадиган буржуазия демократиясини ва буржуазия демократияси ўрнига келадиган пролетар демократиясини билади...» (Асарлар, 28-том, 260-бет). Лениннинг бу хулосасини ҳаёт, тарихий тажриба тўла-тўкис исботламоқда.

Социалистик демократияни ривожлантириш — биз учун кўп соҳаларда кунда қилинадиган катта амалий ишдир. У оммани бирлаштирувчи барча ташкилотларнинг, биринчи галда меҳнаткашлар депутатлари Советларининг, касаба союзларининг, комсомолнинг фаолиятини активлаштириш ва яхшилашни ўз ичига олади. У демократиямизнинг қонуний негизларини такомиллаштиришни ҳам назарда тутади. Биз аҳолининг асосий оммаси яшаётган ва меҳнат қилаётган коллективларда — заводлар, фабрикалар ва муассасаларда, колхозларда демократик негизларни ривожлантиришга ҳам катта аҳамият берамиз. Ҳозир лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига қўйилган қишлоқ хўжалик артелининг Устави бу ишга бир мисол бўлиши мумкин.

Социалистик демократияни такомиллаштириш кенг омманинг сиёсий онглилигини ошириш билан, уни партия ва давлатнинг сиёсатидан хабардор қилиш билан, уни бу ишлардан жуда манфаатдор қилиб тарбиялаш билан, унда мамлакатнинг чинакам хўжайинлари туйғусини ҳосил қилиш билан узвий боғлиқдир. Биз бу соҳада буржуа идеологияси ва пропагандасининг таъсирига қарши, капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларига қарши қатъиян кураш олиб бормоқдамиз.

Биз кўп миллатли мамлакатимизда яшовчи барча миллат ва элатларнинг иттифоқини янада мустаҳкамлашни муҳим вазифамиз деб биламиз. Биз социалистик ўзгартишларнинг бу соҳасида ҳам каттагина натижаларга эришдикки, булар революцион ҳаракат учун, мазлум миллатларни уйғотиш учун принципиал аҳамиятга эга бўлганлиги ҳаммангизга маълум. Коммунизм қурилишининг ҳозирги босқичи эришилган муваффақиятларнинг мустаҳкамланишинигина эмас, ривожлантирилишини ҳам талаб этади. Гап барча миллат ва элатларни янада яқинроқ жипслаштириш тўғрисида, совет кишиларини совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида, миллатчилик ва ирқчилик идеологиясига муросасизлик руҳида тарбиялаш ишини янада яхшилаш тўғрисида бормоқда.

Коммунистик қурилиш вазифаларининг кўлами ва мураккаблиги жамият ҳаётида онгли, уюшқоқ авангарднинг аҳамиятини оширади. Ўзининг бутун фаолиятида марксизм-ленинизмга таянувчи, кенг меҳнаткашлар оммаси билан яқиндан боғланган, коммунизм қурилиши соҳасидаги бутун ишни уюшқоқлик ва планли олиб борувчи Коммунистик партия худди ана шундай авангарддир.

Партия ўзининг раҳбарлик ролини амалга оширар экан, меҳнаткашлар оммаси давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишга актив таъсир ўтказа олиши, ўз ташаббуси ва фаолиятини кўрсатиш учун реал имкониятга эга бўлиши учун қўлдан келган ҳамма чорани кўради. Партия бюрократик тенденцияларга қарши қатъий кураш олиб боради, чунки социализм даврида ҳам идора қилиш аппарати бундай тенденциялардан батамом ҳоли бўла олмайди.

Партиянинг раҳбарлик ролини ошириш учун, мамлакатда қилинаётган барча ишлар учун, Совет давлатининг ҳозирги куни ва келажаги учун масъулиятини кучайтиради. Бунинг маъноси шуки, партиянинг ўзи ривожланиши, ўз сафларининг жанговарлик қобилиятини ошириши, уларнинг ғоявий ва ташкилий бирлигини мустаҳкамлаши керак.

Коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг бундан илгариги кенгашидан буён ўтган саккиз йилдан кўпроқ вақт ичида КПСС аъзолари тўрт ярим миллиондан зиёд кўпайди. Ҳозир унинг сафларида деярли 14 миллион коммунист бор. Партия аъзоларининг ярмидан кўпи — ишчилар ва деҳқонлардир. Биз партияда ишчилар етакчи ўрин тутишига катта аҳамият бермоқдамиз. Бу ҳол партиямизнинг синфий табиатига, ишчилар синфининг жамиятимиз ҳаётидаги роли ва ўрнига мувофиқ келади. Колхозчи деҳқонлар партия ҳаётида катта роль ўйнамоқда. Партия халқ хўжалигида ишлайдиган миллионлаб мутахассисларни, олимларни, маданият арбобларини, зиёлиларнинг бошқа вакилларини ўз сафларида бирлаштиради, зиёлилар жамиятнинг социал, фан-техника ва маданий тараққиётига катта ҳисса қўшмоқда.

Партиямиз сафларининг ўсиши унинг мамлакатимиз меҳнаткашларининг барча қатламлари ўртасида жуда катта обрўга эга эканлигидан яққол далолат беради. Коммунистик партия, унинг ички ва ташқи сиёсати бутун совет халқи томонидан тўла-тўкис ва якдиллик билан қўллаб-қувватланмоқда.

Биз партия ишини такомиллаштиришни партия ички демократиясини изчил ривожлантириш билан, демократик централизм принципини оғишмай амалга ошириш билан боғлаб олиб борамиз. Сўнгги йилларда бу соҳада қанчалик кўп иш қилинганлиги ва қилинаётганлигини, бу масалалар КПССнинг XX—XXIII съездлари қарорларида қандай ўрин тутганлигини ҳаммангиз биласиз.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг халқаро вазиятга таъсирининг кўлами ва чуқурлиги кўп жиҳатдан мамлакатимиз ичидаги ишларнинг қандай кетаётганлигига, коммунистик қурилишдаги муваффақиятларга боғлиқдир. Бу сиёсатнинг асосий мақсадлари ва йўналишлари КПСС XXIII съездининг қарорларида равшан белгилаб берилган.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўзининг бутун ташқи сиёсий фаолиятини социализм дунёси бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан кучлироқ бўлишига қаратмоқда. Бу — давлатимиз сиёсий, мудофаа ва хўжалик соҳасида янада кўпроқ ҳамкорлик қилиш учун бошқа социалистик мамлакатлар билан бирликда амалга ошираётган тадбирларида конкрет ифодасини топмоқда.

Совет Иттифоқи бошқа социалистик мамлакатлар билан бирликда миллий озодлик ҳаракатининг кенг ва доимо қайнаб турувчи фронтида актив позицияларда турмоқда, ўз озодлиги учун курашаётган халқларга мустаҳкам сиёсий мадад, маънавий ва моддий ёрдам бермоқда.

Совет Иттифоқи империалистик агрессияни даф қилиш учун Вьетнам халқига бундан буён ҳам амалий ҳарбий ва иқтисодий ёрдам бераверади ва уни маънавий-сиёсий жиҳатдан қувватлайверади. Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтининг «10 моддаси»да баён этилган Вьетнам масаласини сиёсий бартараф этиш программасини биз тамомила асосли ва адолатли деб ҳисоблаймиз ҳамда бу программани қўллаб-қувватлаймиз.

Осиё ва Африкадаги ёш давлатлар ҳамиша Совет Иттифоқига таяниб иш кўрмоқдалар. Мамлакатимиз уларнинг кўплари билан экономика, фан, техника, маданият соҳасида миллий кадрларни тайёрлаш соҳасида ҳамкорлик қилмоқда.

Совет Иттифоқи агрессияга дуч келган араб давлатларига ҳар томонлама ёрдам кўрсатмоқда ва бундан буён ҳам кўрсата беради. Биз Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрдаги резолюциясининг моддаларини тўла-тўкис амалга оширишга қатъий тарафдормиз. Чунки бу резолюция Яқин Шарқда адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш йўлини очиб беради.

Империалистлар миллий мустақилликни қўлга киритган давлатлар ўртасидаги муносабатларга нифоқ солишга уринмоқдалар. Совет ташқи сиёсати империалистик иғвогарликка қарши ҳаракат қилмоқда, бу давлатлар ўртасидаги ихтилофлар тинч йўл билан ҳал қилинишига ҳаракат қилмоқда. Ҳиндистон ва Покистон раҳбарларининг Тошкентда бўлган учрашуви бунга мисол бўла олади. Ўша вақтда ҳатто урушиб турган мамлакатлар ҳарбий ҳаракатларни тўхтатиш тўғрисида бир битимга кела олган эдилар.

Биз империалистик зўравонликка ва чет эл монополиялари зулмига қаршилик кучайиб бораётган Латин Америкаси давлатлари билан алоқаларни кенгайтирмоқдамиз.

Совет давлатининг капиталистик дунё мамлакатлари билан муносабатларига давлатларнинг ижтимоий тузумидан қатъи назар уларнинг тинч-тотув яшашидан иборат В. И. Ленин асослаган принцип асос қилиб олинган. Бу принцип мамлакатлар ўртасида вужудга келган мунозарали масалалар қурол кучи билан, уруш йўли билан эмас, балки тинч йўл билан ҳал қилиниши керак демакдир. Бу принцип халқаро миқёсда кенг жамоатчилик томонидан эътироф қилинди.

Тинч-тотув яшаш идеологиялар курашига татбиқ қилинмайди. Буни қатъиян таъкидлаб ўтиш лозим. Шу билан бирга у социалистик давлатлар билан капиталистик давлатлар ўртасида урушнинг шунчаки бўлмаслигидан иборат ҳам эмас. Тинч-тотув яшаш принципига риоя қилиш улар ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш учун ҳам янада кенгроқ имкониятлар очиб беради. Гап халқаро проблемаларни музокаралар йўли билан ҳал қилиш устида, уруш хавфини камайтиришга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқиш тўғрисида, халқаро кескинликни юмшатиш тўғрисида, шунингдек ҳар икки томон учун фойдали бўлган иқтисодий, савдо, илмий-техникавий ва маданий алоқалар ўрнатиш тўғрисида бормоқда.

(Давоми бешинчи бетда).

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР ХАЛҚАРО КЕНГАШИ

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши 1, 2, 3 ва 4-бетларда).

Сўнгги вақтдаги тажриба, жумладан, Совет Иттифоқи билан Франция, Финляндия, Италия, Япония ва бир қанча бошқа мамлакатлар ўртасидаги муносабатларнинг ривожланиши тинч-тотув яшаш сиёсатида ана шундай имкониятлар борлигидан далолат беради. Биз бу ўринда капиталистик давлатларнинг бирортасини ҳам, шу жумладан, АҚШни ҳам истисно қилмаймиз. Тинч-тотув яшаш биз учун вақтинча тактика усули эмас, балки тинчликни кўзловчи изчил социалистик ташқи сиёсатнинг муҳим принципидир. Бундай сиёсат социализм мамлакатларида янги жамият қуриш учун, революцион ва озодлик ҳаракатини кенгайтириш учун энг қулай шароитлар яратиб беради.

Йирик капиталистик давлатларнинг ташқи сиёсатини шакллантиришга кўпинча ўта агрессив доиралар таъсир қилишини яхши биламиз. Уларни жиловлаб туриш учун қатъият билан иш кўриш, уларнинг найранглари ва иғволарини фош қилиш, агрессив ҳаракатларга кескин зарба беришга доимо тайёр туриш лозим. КПСС, Совет Иттифоқи худди ана шундай ташқи сиёсат юргизмоқда.

Биз капиталистик лагерда мўътадилроқ қанот борлигини ҳам биламиз. Бу қанотнинг вакиллари бизнинг синфий, ғоявий мухолифларимиз бўлиб қолганлари ҳолда жаҳондаги кучларнинг ҳозирги нисбатига етарли даражада тўғри баҳо берадилар ва мунозарали халқаро масалаларни ҳар икки томон учун мақбул бўлган тарзда ҳал қилиш йўлини қидирадилар. Бизнинг давлатимиз ўз ташқи сиёсатини юргизиш вақтида бундай тенденцияларни ҳисобга олмоқда.

Биз уруш хавфи йўлини тўсиб, агрессив ва реваншчи доираларнинг найрангларига нисбатан ҳушёрликни бўшаштирмай, ер юзида уруш хавфининг ўчоқларини тугатиш учун бундан буён ҳам қўлимиздан келган ҳамма чораларни кўраверамиз.

Ҳозирги халқаро вазиятнинг энг ўткир проблемалари анча узоқ муддатга мўлжалланган вазифалардан, жумладан, ер юзининг янги жаҳон уруши чиқиш, қуролли можаролар бошланиш хавфи туғилаётган қисмларида коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш вазифасидан эътиборимизни четган тортаётгани йўқ. Бу система — ҳозирги ҳарбий-сиёсий гуруҳларнинг ўрнини олиши лозим бўлган энг яхши воситадир.

Европада ҳокимият тепасида турган коммунистик ва ишчи партиялар ҳам, қитъанинг капиталистик мамлакатларидаги партиялар ҳам Карлови Варидаги ўз конференциясида Европа хавфсизлигини таъминлаш учун курашишнинг муштарак программасини ишлаб чиқдилар. Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатлар Европа халқлари хавфсизлигини, чегараларнинг ўзгармаслигини ва Европа давлатларининг тинч-тотув ҳамкорлигини кўзда тутувчи конкрет программани илгари сурдилар. КПСС, Совет Иттифоқи шу программанинг амалга оширилиши учун ҳамма чораларни кўрадилар.

Бизнинг назаримизда, воқеаларнинг бориши Осиёда коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш вазифасини ҳам кун тартибига қўймоқда.

Биз муҳокама қилаётган ҳужжат лойиҳасида ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномани дарҳол жорий этиш зарурлиги, ядро қуролини тақиқлаш ва ядро энергиясидан фақат тинчлик мақсадларида фойдаланиш лозимлиги таъкидланган. Химия ва бактериология қуроли тақиқланишининг самарадорлигини ошириш ҳаммамизнинг муддаомиздир. Совет ташқи сиёсати шу соҳаларнинг ҳаммасида нақадар қатъият ва ташаббускорлик кўрсатаётганлиги Кенгаш қатнашчиларига яхши маълум.

Ялпи ва батамом қуролсизланиш тўғрисида, қуролланиш ва аввало, ядро ва ракета билан қуролланиш пойгасини чеклаш ҳамда тўхтатиш чоралари ҳақида Совет Иттифоқи бир битимга келишга аввал бўлганидек, ҳозир ҳам тайёрдир. Қуролланиш пойгасини бас қилишга империалистларни мажбур этиш — янги уруш оловини ёқувчиларнинг позицияларини ларзага келтириш, жуда катта маблағларни бунёдкорлик мақсадларига буриб юбориш, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш демакдир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, совет халқи антиимпериалистик кураш вазифаларини ҳал этишга қўшаётган ўз ҳиссасини бундан буён ҳам кўпайтира беради, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм ишини қаттиқ туриб оғишмай ҳимоя қилаберади.

* * *

Ўртоқлар!

Бизнинг ҳаракатимиз катта ва шонли тарихга эга. Ҳаракатимизга улуғ мутафаккирлар ва революционерлар бўлган Карл Маркс билан Фридрих Энгельс асос солган эдилар. Уларнинг «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» — деган оташин даъвати бутун жаҳон узра янгради. Бу даъват барча меҳнаткашлар бирлиги ва қардошлиги ғоясини, уларнинг манфаатлари муштараклигини ўзида мужассамлантирди ва ҳаракатимизнинг жанговар байроғи бўлиб қолди.

Ўтган йили биз ҳаммамиз илмий коммунизм асосчиси Карл Маркс туғилган куннинг юз эллик йиллигини нишонладик. Ўшанда биз ўлмас ғоялар ва ишлар муаллифи бўлган кишининг ҳурматини муносиб равишда шунчаки бажо келтириш билангина кифояланмасдан, шу билан бирга ўз кучларимизни кўрикдан ўтказдик, ўз фаолиятимиз якунларини таҳлил қилиб, келажакдаги вазифаларимизни белгилаб ҳам олдик.

Ҳозир биз бошқа бир шонли сана — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллиги арафасида турибмиз.

Лениннинг бебаҳо хизмати шундаки, у турмуш ўртага қўйган энг ўткир саволларга жавоб берди, империализмга қарши, социал ва миллий зулмга қарши, социалистик революциянинг ғалабаси ва коммунизм тантанаси учун курашнинг энг таъсирчан шаклларини кўрсатиб берди.

Изчил синфий йўл, принципларнинг қатъийлиги, тактикадаги эпчиллик, конкрет шароитларни атрофлича ҳисобга олиш дадил ва айни вақтда пухта ўйлаб ҳаракат қилиш, империализмга қарши курашнинг ҳамма хилма-хил воситаларидан фойдалана билиш — ана шуларнинг ҳаммаси Ленин бизга таълим берган, биз Лениндан ўрганадиган хислатлардир.

Лениннинг революцион назарияга қўшган ҳиссаси марксизм тафаккурини ривожлантиришда энг муҳим босқични ташкил этди. Ленинизм — давримизнинг марксизмидир. В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги — дунёдаги ҳамма коммунистларнинг байрамидир. Лениннинг яқинлашиб келаётган юбилейидан коммунистик харакатдаги идеология ишини янада активлаштириш йўлида фойдаланилиши лозимлигига КПССнинг ишончи комил.

Ўртоқлар, келажакка ишонч билан қарамоқ учун бизнинг ҳамма асосларимиз бор. Маркс, Энгельс, Лениннинг ўлмас таълимотига содиқ бўлган коммунистик ҳаракат барча антиимпериалистик кучлар билан иттифоқ бўлиб халқларнинг социал ва миллий озодлиги учун, тинчлик учун, бутун инсониятнинг порлоқ коммунистик келажаги учун олиб борилаётган тарихий курашда янгидан-янги ғалабаларга эришмоқ учун ҳозир жуда катта имкониятларга эга.

(Давомли қарсаклар!).

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАРНИНГ ХАЛҚАРО КЕНГАШИДА

(Боши биринчи бетда).

Венесуэла Компартиясининг Марказий Комитети барча коммунистик ва ишчи партияларнинг дўстлиги ва бирлигини марксизм-ленинизм негизида, тенглик ва ўзаро ҳурмат принциплари негизида қўллаб-қувватлаш ва ривожлантиришдан иборат интернационал йўлни маъқуллайди ҳамда халқаро коммунистик ҳаракатнинг барча отрядларини тобора маҳкамроқ жипслаштириш учун тинимсиз кураш олиб боришни зарур, деб ҳисоблайди.

Пировардида ўртоқ Х. Фариа ҳамма делегацияларни табриклайди ва самимий меҳмондўстлик кўрсатаётганлиги учун, Кенгашнинг иши муваффақиятли бўлишини кўзлаб, имкониятлар яратиб берганлиги учун Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига, унинг Марказий Комитетига миннатдорчилик изҳор қилади.

Финляндия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ А. Сааринен ўз нутқида бундай деди: «Коммунистик партияларнинг бирдамлигини бизнинг партиямиз ҳамиша юксак қадрлаб келган. Узоқ давр мобайнида биз коммунистик ва ишчи партиялар кенгашини чақириш зарурлигини таъкидлаб келдик. Бизнинг фикримизча халқаро вазиятни, тинчлик, халқлар озодлиги ва мустақиллиги учун, демократия ва социализм учун курашдаги муштарак вазифаларимизни биргаликда ўрганиш ва баҳолаш бениҳоя зарур бўлиб қолганлиги муносабати билан бундай Кенгашнинг чақирилиши айниқса муҳим. Кенгаш ва унга тайёргарлик кўриш марксчи-ленинчи партиялар тўплаган катта ва хилма-хил тажрибадан ҳаммамизнинг манфаатимиз учун бевосита фойдаланиш имконини беради».

Халқаро коммунистик ҳаракатда вужудга келган аҳволни таҳлил қилиб, ўртоқ А. Сааринен, жумладан, қуйидагиларни айтди: «Коммунистик партиялар ғоят турли-туман шароитларда иш кўрмоқдалар, уларнинг кураши турли тарихий анъаналарга эга, бинобарин уларнинг кўпгина энг зарур вазифалари яқин келажакдаги мақсадлари ҳам турлича. Бу эса вазиятнинг ўзига хос хусусиятларига айрим мамлакатлардаги ижтимоий тараққиёт даражаси турлича эканлигига боғлиқ. Шу билан бирга бизнинг партиямиз ҳозирги вазиятда коммунистик партияларни бирлаштириб турган нарсалар анча кўп, деб таъкидлайди. Ҳозирги вақтда бутун кучни империализмга қарши, унинг хатарли агрессив сиёсатига қарши курашга жамлашдан ҳам муҳимроқ вазифа йўқ. АҚШ билан унинг иттифокчилари бир неча йилдан бери Вьетнамда олиб бораётган уруш энг ошкора ва қўпол агрессиянинг намунасидир. Империалистларни Вьетнам халқининг ўз ишларини ўзи ҳал қилишга тамомила ҳақли эканлигини тан олишга мажбур қилиш лозим».

Сўнгра нотиқ бундай деди: «Партиямиз Марказий Комитети Асосий ҳужжат лойиҳаси ўз асоси билан бизнинг партиямиз қарашларига мос келади, деб ҳисоблайди. Тайёргарлик комиссиясининг сўнгги сессиясида киритилган тузатишлардан кейин бу ҳужжат бизнинг фикримизча яхшиланди ва унинг айрим қисмлари тағин ҳам аниқ ва равшан бўлди. Бизнинг делегациямиз ҳозирги таҳрирдаги лойиҳа ушбу Кенгашда муҳокама қилинмоқ учун яхши асос бўлади, деб ҳисоблайди».

Асосий ҳужжат лойиҳасида таърифлаб берилган антиимпериалистик курашнинг актуал вазифаларига тўхталиб, ўртоқ А. Сааринен Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш учун, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашини қарор топтириш учун курашнинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтди. Шу муносабат билан ўртоқ А. Сааринен Финляндия Компартиясининг Финляндия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантириш учун олиб бораётган курашини қайд қилиб ўтди. «Совет Иттифоқи билан ўзаро ишончга асосланган яхши муносабатлар, — деди у, — мамлакатимиз ташқи сиёсатининг негизидир. Компартия биринчи марта ҳукумат составига кирган 1948 йилдаёқ тузилган дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартнома бу муносабатларнинг заминини ташкил этади. Финляндия билан СССР ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантириш ўзининг ҳаётий манфаатларига муносиб келишига амин бўлган халқимизнинг катта кўпчилиги бу Шартноманинг ҳал қилувчи аҳамиятини юксак қадрлайди».

Ливан Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи ўз нутқининг бошида халқаро Кенгаш чақирилганлиги фактининг ўзи жаҳон коммунистик ҳаракати сафларини бирлаштириш ишида муҳим муваффақият бўлганлигини айтди. У Кенгашга қўрилган тайёргарлик иши кўпгина муҳим масалалар ҳусусидаги қарашларни келишиб олиш имконини берганлигини таъкидлади. Шунинг ўзи ҳам қардош партиялар ўртасидаги кўп томонлама алоқаларнинг муҳимлиги ва зарурлигидан яққол далолат бериб турибди. Кенгашнинг чақирилганлиги — коммунистик ҳаракат бирлигини қўпоришга катта умид боғлаб юрган синфий душманларимизнинг режаларига берилган зарба бўлди.

Дунёдаги кучларнинг ҳозирги нисбати ва империализмнинг имкониятлари тўғрисидаги масалага тўхталиб, нотиқ бундай деди: империализм агрессивлигининг кучайганлигига социал кучларнинг ўсиб бораётган қудрати қарама-қарши бўлиб турибди. Бу кучлар сафарбар этилса ва бирлаштирилса, империализмни жиловлаб қўя олади.

Империализмнинг агрессивлиги, деди у, Вьетнамда бўлаётганидек, Яқин Шарқда бўлиб келгани ва бўлаётганидек маҳаллий урушларни келтириб чиқаришда, бутун дунёдаги социализм ва озодлик кучларига тўхтовсиз ҳужум қилишда намоён бўлмоқда. Жаҳон революцион жараёни ривожланиб борган сайин, вақтинчалик қийинчиликлар ва муваффақиятсизликларга қарамай, олға бораётган революцион кучларнинг янги-янги ҳужумлари кучаяётган сайин капитализмнинг умумий кризиси чуқурлашаётганлиги ана шу агрессивликнинг негизини ташкил этади.

Бироқ, деди сўнгра нотиқ, давримизнинг асосий революцион кучлари: Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар, капиталистик мамлакатлардаги ишчилар ҳаракати ва миллий озодлик ҳаракатининг кескин кураши империализмнинг агрессивлигига қарама-қарши бўлиб турибди.

Жаҳон революцион ҳаракатининг асосий зарбдор кучи бўлган социалистик мамлакатлар бирлигини мустаҳкамлаш — ҳаракатимиз олдида турган энг муҳим вазифадир, деб таъкидлади у.

Нотиқ тараққийпарвар режимлар ҳокимият тепасида турган араб мамлакатларининг ривожи тўғрисида, Судандаги май революцияси ҳақида гапириб, улар миллий озодлик ҳаракатининг янги босқичи характерини, унинг янги социал мазмунини ифодаловчи мисоллар эканлигини айтди ва империализмнинг агрессивлиги араблар дунёсида ошкора ва қўпол шаклда намоён бўлаётганлигини таъкидлади.

Исроилдан агрессия қуроли тариқасида фойдаланиш, деди нотиқ, империалистларга жуда қулай, чунки бу — уларнинг агрессия учун масъулияти фактини ниқоблаш, бу агрессияни қандайдир ирқий можаро қилиб кўрсатиш, бу агрессия ўзининг ҳақиқий табиатига кўра озодлик ва социализм кучлари билан империализм кучлари ва унинг агентураси ўртасидаги жаҳон миқёсидаги курашнинг бир қисми эканлигини яшириш имконини беради.

Америка империализми қўллаб-қувватлаётган Исроил ўз агрессияси натижасида босиб олган территориялардан чиқиб кетишдан бош тортаётганлиги АҚШ араб территорияларининг бир қисмини Исроилга ўтказиш ва шу тариқа тараққийпарвар араб мамлакатларини заифлаштириш йўли билан ўз режаларини рўёбга чиқаришга интилаётганлигидан далолат беради.

Нотиқ шу режаларни амалга оширишда Ливан реакцияси билан Америка империалистлари тил бириктириб олганликларини кўрсатиб, Ливан Компартияси Хавфсизлик Кенгашининг Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш тўғрисидаги қарорларини амалга оширишни талаб килмоқда, деди. Фаластин халқининг ўз тақдирини тамомила эркин ҳал қилиш ҳуқуқини қўллаб-қувватлашини айтади. Фаластин халқининг турли шаклларда тўхтовсиз ривожланиб бораётган кураши билан қатъиян бирдам эканлигини билдиради, деб таъкидлади.

Ливан делегациясининг бошлиғи арабларнинг озодлик курашидаги авантюристик оқимларни танқид қилди, бу оқимлар озодлик ҳаракати ва тараққийпарвар режимлар учун жиддий хатарлар келтириб чиқариши мумкин эканлигини айтди.

Пировардида нотиқ жаҳон революцион ҳаракати бирлигини ва барча антиимпериалистик кучлар бирлигини мустаҳкамлашга даъват этди. У Асосий ҳужжатга қўшилганлигини, чунки бу ҳужжат ана шу буюк мақсадга хизмат қилишини айтди.

Гаити коммунистларининг бирлашган партияси вакили ўртоқ Ж. Дорсилье Гаити ватанпарварларининг Дювалье диктатурасига қарши кураши билан бирдамлик изҳор қилганликлари учун Кенгаш қатнашчиларига, барча коммунистларга миннатдорчилик билдирди. «Тайёргарлик комиссияси сўнгги сессиясининг даъвати, шу даъватга жавобан турли мамлакатлардаги коммунистлар кўрган амалий чоралар, — деди у, — халқаро коммунистик ҳаракатнинг ҳаётий кучидан, бу ҳаракат бутун жаҳон афкор оммасига жуда катта таъсир ўтказиб турганлигидан яна бир карра далолат беради».

Сўнгра ўртоқ Ж. Дорсилье Гаити коммунистлари қандай шароитда кураш олиб бораётганликларини гапириб берди. Гаитида кўп ойлардан бери ашаддий террор ҳукм сурмоқда. Фашистик диктатура омманинг революцион ҳаракатларини бўғиб ташлашга уринмоқда. Коммунистлар билан ҳамкорлик қилишда заррача шубҳа туғилган турли социал табақаларга мансуб кишилар қамоққа олинмоқда. Коммунистларнинг қариндош-уруғлари гаров тариқасида қамаб қўйилмоқда. Дювальенинг тонтон-макути деб номланган яширин полицияси коммунизмга қарши кураш баҳонаси билан қишлоқларда кўплаб одамларни қириб ташламоқда, уйларга ўт қўймоқда. Улар Америка империализмининг ёрдами билангина ҳокимиятни қўлда ушлаб турган ҳозирги ғайри қонуний ҳукумат ўтказаётган қашшоқлик ва дўқ-пўписа сиёсатига меҳнаткашлар қилаётган қаршиликни ўт ва қилич билан бостиришга умид қилмоқдалар.

Гаити коммунистларининг бирлашган партияси халқ оммасини қуролли қаршилик кўрсатишга чақирди. Мамлакат шимолидаги ишчилар ва деҳқонлар, барча ватанпарварлар қўлларига қурол олиб, чириган эксплуатация, қашшоқлик, жиноят ва талончилик режимини ағдариб ташлаш учун курашмоқдалар.

Гаити коммунистлари ва меҳнаткаш халқи реакцион режим қаршилигини ва уни қўллаб-қувватлаётган Америка империалистларини мағлубиятга учратишларига ишонадилар. Гаити коммунистлари мамлакатни халққа қарши тузумдан озод қилиш учун курашни кучайтирар эканлар, бутун дунё коммунистлари ва пролетариатининг халқаро бирдамлигига катта аҳамият берадилар. Буни улар ўз революцияси ғалабасининг гарови, деб биладилар.

«Коммунистларнинг жанговар бирдамлиги, деб таъкидлади нотиқ, ҳозир энг революцион вазифа бўлиб, коммунистик сафларимизнинг биронтаси ҳам ана шу энг революцион вазифани ҳал этишдан бўйин товламаслиги лозим».

Гаити коммунистлари бирлашган партиясининг вакили Асосий ҳужжатни қўллаб-қувватлашини айтди. «Бу ҳужжат, — деди ўртоқ Ж. Дорсилье, ҳозирги даврнинг ҳамма талабларини акс эттиради ва халқаро пролетариатнинг жанговар қуроли бўлиб қолади. Шунинг учун ҳам биз Кенгаш бу ҳужжатнинг қабул қилинишини ёқлаб чиқмоқдамиз».

Иордания Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ф. Нассар ўз нутқида қуйидагиларни айтди: «Иордания Компартиясининг делегацияси шу Кенгаш натижасида бизнинг улуғ ҳаракатимиз тағин ҳам жипслашади ва бирлашади, деган зўр ишонч билан Москвага келди, чунки коммунистик ҳаракатни бирлаштириб турган нарсалар баъзи бир ихтилофларга қараганда бекиёс муҳимдир». «Марксизм-ленинизм таълимоти билан қуролланган ҳаракатимизнинг отрядлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар пролетар интернационализми принциплари негизида қурилмоқда, деди Ф. Нассар. Мақсадларнинг бирлиги туфайли бирлашган бизнинг ҳаракатимиз ихтилофлар ва қийинчиликларни енгишга қодир бўлиб, у ўз бирлигини мустаҳкамлаб, бундан буён ҳам ғолибона олға бораверади».

Нотиқ асосий ҳужжат лойиҳасини тавсифлаб, уни империализмга қарши курашда жаҳон коммунистик ҳаракати қўлидаги таъсирчан қурол, деб баҳолади.

Иордания Коммунистик партияси, деди ўртоқ Ф. Нассар, бутун иордан халқи билан, бошқа араб халқлари билан, тараққийпарвар кучлар билан биргаликда Исроил агрессиясига қарши курашни давом эттира беради. Иордания Компартияси фаластинлик араб халқининг курашини, унинг босқинчиларга қаршилик кўрсатишдан иборат қонуний ҳуқуқини, зўрлик билан тортиб олинган ҳуқуқларини Бирлашган Миллатлар Ташкилоти қарорларига биноан қайтадан тиклаш йўлидаги кучғайратларини қўллаб-қувватлайди.

Иордания Компартияси делегациясининг бошлиғи ўз нутқининг пировардида Кенгашнинг муваффақиятли ишлаши учун шарт-шароит яратиб беришда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг Марказий Комитети ўйнаган жуда катта ролга юксак баҳо берди. Шу муносабат билан Ф. Нассар КПССнинг жаҳон коммунистик ҳаракати бирлигини ҳимоя қилиш учун, марксизм-ленинизмни ва унинг софлигини ҳимоя қилиш учун, ҳам ўнгдан ҳам сўлдан бўлаётган оппортунистик бузишларга қарши, ревизионизм ва догматизмга қарши, сўл сектанчилик авантюризмига қарши олиб бораётган кураши ғоят муҳим эканлигини таъкидлаб ўтди.

Эквадор Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи ўртоқ Э. Хиль бундай деди: «Кенгаш чақирилганлиги муносабати билан биз ўзимизнинг ғоят мамнун эканлигимизни изҳор қиламиз. Бу Кенгаш муҳим тарихий роль ўйнайди. Социализм, халқаро ишчилар ва миллий озодлик ҳаракати кучлари, демократия, тараққиёт ва тинчлик кучлари шу Кенгашга катта умид боғламоқдалар». У Эквадор Компартияси номидан Кенгашни тайёрлаш соҳасидаги муваффақиятли ишлар учун ҳамма зарур шароит яратиб берган Венгрия Социалистик ишчи партиясига, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига миннатдорчилик изҳор қилди. Бу партиялар ўз сиёсатининг бутун жон-танини ташкил этувчи интернационализм руҳига мувофиқ равишда империалистларнинг жиноятлар, агрессиялар ва талончиликлар сиёсатига батамом барҳам бериш мақсадини кўзловчи революцион курашнинг энг самарали йўлларини аниқлаб олмоқ учун шу ерда ҳозир бўлганларнинг ҳаммасига бир жойда тўпланиш имкониятини яратиб бердилар.

Кенгашга тайёргарликка доир узоқ давом этган иш эркин, демократик ва ўртоқларча вазиятда ўтганлигини ҳам нотиқ таъкидлади. Бу ишда делегатларгина эмас, шу билан бирга партияларнинг Марказий Комитетлари ҳам иштирок этиб, Кенгаш муҳокамасига киритилган ҳужжатлар хусусидаги ўз фикрларини айтдилар. Эквадор Компартиясининг Марказий Комитети Асосий ҳужжатни батамом маъқуллашни, унинг мазмунини, шаклини, тузилишини сақлаб қолиб, шу ҳужжатни тағин ҳам яхшилайдиган, лекин унинг моҳиятини ўзгартирмайдиган тузатишларни қабул қилишни ўз делегатларига топширди, деди у. «Биз партиянинг ана шу топшириғини бажариб, — деб таъкидлади у, — ҳужжатни зўр мамнуният билан имзолаймиз».

Эквадор Компартияси Марказий Комитети шу қарорни қабул қилишда нималарга асосланганлигини айтиб берди. Асосий ҳужжат лойиҳаси, деди у, ҳозирги халқаро аҳволга ва жаҳондаги кучлар нисбатига илмий марксизм-ленинизм позицияларида туриб, тамомила равшан ва аниқ тўғри баҳо беради.

Сўнгра Эквадор Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи халқаро бирдамликнинг катта аҳамиятга эга эканлигини айтди. КПСС, Совет халқи ҳамда бошқа қардош партиялар ва халқлар билдираётган бирдамлик Эквадор коммунистлари ва халқи учун нақадар муҳим эканлигини таъкидлаб ўтди. Нотиқ бутун дунёда империалистик монополияларнинг ҳукмронлигига қарши кураш олиб бораётган барча коммунистларнинг бирлиги ва бирдамлиги, уларнинг барча антиимпериалистик кучлар билан иттифоқ бўлиб биргаликда ҳаракат қилиши одамларни кескин курашга сафарбар этишга ёрдам беришини айтди.

«Ташкилотларимизни ривожлантириш, келгусида уларнинг жипслигини асосий ҳужжат ғоялари руҳида тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлаш соҳасида амалий тадбирларнинг кўрилиши партияларимиз билан халқларимизнинг курашига тағин ҳам кўпроқ ишонч ва куч бахш этади», — деди Эквадор Компартиясининг вакили.

Ўз нутқининг охирида Э. Хиль: Менинг партиям В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган ҳужжат лойиҳасини, шунингдек Кенгаш муҳокамасига қўйилган бошқа ҳужжатларни ҳам тўла-тўкис қабул қилади, деб айтди.

* * *

Коммунистик ва ишчи партияларнинг Кенгаши 6 июнь куни Кремлда ўз ишини давом эттириб, империализмга қарши кураш вазифаларини ҳамда коммунистик ва ишчи партияларнинг, барча антиимпериалистик кучларнинг бирлиги, масалаларини муҳокама қилди.

Ҳамма қитъалардаги коммунистларнинг намояндалари бирин-кетин сўз оладилар. Катта Кремль саройининг Георгий зали гумбазлари остида дунёдаги кўпгина халқларнинг тилларида сўзланган нутқлар янграйди. Қардош партиялар вакилларининг нутқлари пролетар интернационализми ва ўртоқлик руҳи билан, империалистик реакция ва агрессия кучларига қарши курашда қардошларча бирдамлик, ижтимоий тараққиётнинг тақдири учун ишчилар синфи, бутун ер юзидаги меҳнаткашлар олдидаги чуқур масъулиятни англаш руҳи билан суғорилган.

Жаҳон коммунистик ҳаракатининг арбоблари бундай деб таъкидламоқдалар: Социализм, демократия, миллий озодлик, тинчлик кучларининг оғишмай муттасил ўсиб бораётганлиги давримизнинг энг асосий характерловчи хусусиятидир. Империализм халқларнинг тақдирини ҳал этиш, уларга ўз ҳукмронлигини ўтказиш имкониятидан абадий маҳрум этилди. У қўлидан бой бериб қўйган тарихий ташаббусни қайтадан қўлга киритишга, ҳозирги дунёнинг ривожини орқага буриб юборишга, ўзининг ўтмиш замонларидаги танҳо ҳукмронлиги ва бебошлиги даврини қайтаришга энди қодир эмас. Америка империализми қаҳрамон Вьетнам халқига қарши олиб бораётган разил урушда ҳарбий-сиёсий мағлубиятларга учраётганлиги бунинг яққол далилидир. Нотиқлар Вьетнамнинг мард ватанпарварлари билан ҳамиша бирдам эканликлари ҳақида якдиллик билан гапирдилар.

Империализм социал тараққиётга жон-жаҳди билан қаршилик қилиб, ўз позицияларини сақлаб қолишга интилмоқда, халқаро кескинликни кучайтирмоқда, уруш ўчоқларини келтириб чиқармоқда. У жаҳон социализмига қарши жон-жаҳди билан кураш олиб борар экан, социализмнинг асосий кучларини ҳарбий йўл билан мағлубиятга учратишга қодир эмаслигини англаб, ҳозир мафкуравий ва сиёсий диверсияларга зўр бермоқда.

Коммунистлар жаҳон миқёсидаги воқеаларнинг бундай ривожланиб боришидан революцион ва прогрессив кучларни янада жипслаштириш ва олға силжитиш зарур, деган қонуний хулоса чиқариб олмоқдалар. Кенгаш қатнашчилари ўз нутқларида шу мақсадни кўзлаб, ҳамма имкониятларни аниқлаб олишга ва батамом фойдаланишга интилмоқдалар.

Америка империализмига ва стресснернинг истибдод режимига қарши фидокорона кураш олиб бораётган Парагвай Коммунистик партиясининг вакили тайёргарлик комиссияси тақдим этган асосий ҳужжатнинг Кенгашда қабул қилиниши коммунистик ҳаракатни, барча антиимпериалистик кучларни жипслаштиришда жуда катта роль ўйнашини таъкидлаб ўтди. У Парагвай коммунистлари номидан шу ҳужжат лойиҳасини батамом қўллаб-қувватлаб, бу ҳужжат Парагвай коммунистлари олиб бораётган кураш билан бутун халқаро коммунистик ҳаракат курашини, бутун дунёдаги тараққиёт кучлари фаолиятини бирга қўшиб юбориш учун асос яратиб беради, деб айтди.

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ В. Гомулка ўзининг ҳозирги тарихий жараён ва коммунистик ҳаракатнинг асосий проблемаларига бағишланган нутқида социалистик мамлакатларнинг, айниқса ялпи тинчлик ва тараққиёт таянчи бўлган Совет Иттифоқининг қудрати ва халқаро нуфузи тобора ошиб бораётганлигини таъкидлади. Жаҳон антиимпериалистик фронтида Совет Иттифоқи ўйнаётган ҳал қилувчи ролни ҳеч ким ва ҳеч нарса йўққа чиқара олмайди, деди ўртоқ Гомулка. Ленин партияси бўлган КПСС дунёда биринчи бўлиб социализм йўлини очганлиги ва унинг тажрибаси бутун коммунистик ҳаракат учун бебаҳо эканлиги тўғрисида ўртоқ Гомулка зўр самимият билан гапирди. Совет Иттифоқи социализмнинг бош кучи бўлиб, Совет Иттифоқига қарши чиқадиган ҳар бир киши империализм тегирмонига сув қуяди, деди ўртоқ В. Гомулка.

Ўртоқ Гомулка ўз нутқида турли ижтимоий тузумдаги мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши проблемасини анализ қилиб берди. У тинч-тотув яшаш давримизнинг энг муҳим зарурати эканлигини таъкидлаб ўтди. Ҳозирги вақтда биз халқларни вайронгарчиликлардан ва ядро фалокати азоб-уқубатларидан омон сақлай оламиз. Лекин, модомики империализм мавжуд экан, антиимпериалистик кураш олиб бориш йўли билангина тинчликни сақлаб қолиш мумкин.

Социалистик мамлакатлар, халқаро коммунистик ҳаракат барча халқларнинг кўз ўнгида бутун дунёда тинчлик учун кураш тимсоли бўлиб қолдилар, деди у.

Қардош партияларнинг делегатлари ўз нутқларида барча мамлакатлар халқлари тинчлиги ва озодлигининг асосий душмани бўлган Америка империализми ва у билан биргаликда ҳаракат қилаётган Ғарбий Германия милитаризми ва реваншизмининг хатарли агрессив сиёсатини фош қилишга катта эътибор бермоқдалар.

Франция Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ В. Роше ўз нутқида Европада тинчлик ва хавфсизлик учун курашнинг муҳим халқаро аҳамиятини таъкидлаб ўтди. Америка империализми Ғарбий Европани ўзининг йиртқичлик муддаолари йўлидаги асосий таянчи, деб, социализм мамлакатларига нисбатан агрессив сиёсат ўтказишнинг асосий трамплини, деб билмоқда. Европадаги кескинликнинг асосий ўчоғини Ғарбий Германия империалистлари вужудга келтираётганликларини В. Роше кўрсатиб ўтди. Биз, деди ўртоқ Роше, бутун халқимизни Европада коллектив хавфсизликни таъминлаш учун курашга жалб этиш соҳасидаги ишларни тобора кенг қўламда қизитаберамиз. Тинчлик ва социализм учун курашда СССР ҳал қилувчи роль ўйнаётганлигини ўртоқ Роше таъкидлаб ўтди. Капитал мамлакатларидаги ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг кураши — империализм кучларини бўшаштиришнинг асосий омилидир, деди сўзини давом эттириб ўртоқ Роше. У француз коммунистларининг, мамлакат ишчилар синфининг ва меҳнаткашлар бошқа қатламларининг монополияларга қарши, социал тараққиёт учун олиб бораётган мардонавор курашини батафсил таҳлил этиб берди. Нотиқ ревизионистик, ўнг ва ўта сўл оқимлар, марксизм-ленинизмга душман бўлган оппортунистик оқимлар коммунистик ва ишчилар ҳаракатига катта зарар етказаётганлиги тўғрисида гапирди.

Улуғ марксизм-ленинизм таълимоти, пролетар интернационализми принциплари коммунистик, бутун революцион ҳаракатнинг енгилмас кучи бўлиб келганлиги, ҳозир ҳам шундайлиги ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолиши тўғрисидаги фикр делегатлар нутқларининг энг асосий мазмунини, мағзини ташкил этмоқда. Бизнинг ҳаракатимиз ўзининг бутун моҳият эътибори билан интернационал ҳаракатдир, деган гапни нотиқлар қайта-қайта таъкидламоқдалар. Интернационал бирдамликни мустаҳкамлаш, коммунистик сафларнинг марксча-ленинча бирлигига бўладиган ҳар қандай ҳамлаларни даф қилиш — коммунистларнинг энг муҳим бурчидир.

Халқаро коммунистик ҳаракатда қўпорувчилик, бузғунчилик иши олиб бораётган, марксизм-ленинизмдан чекиниб, буюк давлатчилик-шовинистик, Советларга қарши йўлни ўтказаётган Мао Цзэдун группасини Кенгаш қатнашчилари танқид қилдилар. В. Гомулка, В. Роше ўртоқлар, Парагвай Компартиясининг делегати ўртоқ К. Масиэль, Колумбия Компартиясининг делегати ўртоқ Х. Виейра ва бошқалар Пекин раҳбарларининг ана шу йўлига кескин қарши чиқдилар ва айни маҳалда Хитой коммунистлари вақти келиб ўз партиясини Хитой халқининг ҳаётий манфаатларига мос келувчи тўғри йўлга қайтариш учун куч топа олишларига марксчи-ленинчиларнинг ишончи комил эканлигини изҳор қилдилар.

Кенгаш ўз ишини демократизм, коллективизм, ўртоқларча сидқидиллик вазиятида давом эттирмоқда. Ўз сафларининг жанговар бирлигига интилиш коммунистик ҳаракатнинг етакчи тенденцияси эканлигини Кенгашнинг иши зўр куч билан тасдиқламоқда. Кенгаш турли мамлакатлар ва қитъалардаги коммунистларнинг марксизм-ленинизм, пролетар интернационализмининг муштарак негизида мустаҳкамланиб бораётган жипслигини яққол намойиш қилмоқда.

(«ПРАВДА» газетасининг 7 июнь сонидан).

УЛУҒ ҚАРДОШЛИК ҚАСИДАСИ

Украина адабиёти ва санъатининг декадаси Россия Федерациясининг олтмиш беш шаҳрида қардош халқлар ленинча дўстлигининг ёрқин байрами бўлиб ўтди.

6 июнь куни Кремлнинг Съездлар саройида декаданинг якунловчи концерти бўлди. Концертда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари, Москвадаги халқаро кенгашда қатнашаётган қардош коммунистик ва ишчи партияларининг раҳбарлари ҳозир бўлдилар. Залда — Украина вакиллари, Москва саноат корхоналари ва қурилишларининг илғорлари, олимлар, ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, артистлар, совет армиясининг жангчилари ўтиришибди.

Саҳнага Россия билан Украинанинг адабиёт ва санъат арбоблари чиқадилар. РСФСР халқ артисти М. А. Ульянов украин халқи вакилларига қизғин табрик сўзлари айтади. Залда ҳозир бўлган ҳамма кишиларнинг гулдурос қарсаклари остида у коммунистик ва ишчи партиялар халқаро кенгаши қатнашчиларини сидқидилдан табриклайди.

Т. Г Шевченко номли Киев академик опера ва балет театрининг хонандалари украин халқининг қўшиқ санъатини москваликларга ажойиб тарзда намойиш қилдилар. Қўш орденли коллективнинг барча талантлари концертда қатнашди. Машҳур «Думка» ва «Трембита» хор коллективлари қўшиқ ижодиёти дурдоналарини ардоқлаб сақлаб келмоқдалар. Улар концертда ўз санъатларини саҳийлик билан намойиш қилдилар. Концертнинг бошқа номерлари ҳам олқишларга сазовор бўлди.

Залда чироқлар порлаб кетади. Саҳнадан айтила бошлаган «Интернационал»нинг тантанали оҳангларига залдагиларнинг ҳаммаси жўр бўлади. Қизил байроқларга ўралган В. И. Ленин портрети саҳнада намоён бўлганида гулдурос қарсаклар бошланади. Халқлар дўстлиги ва қардошлиги шарафига, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига, пойтахтнинг азиз меҳмонлари — коммунистик ва ишчи партияларнинг вакиллари шарафига табрик сўзлари янграйди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯСИ (АСОСИЙ ҚОНУНИ)НИНГ 68-МОДДАСИГА ҚЎШИМЧА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)нинг 68- моддасига «Маданият министри» деган сўзлардан кейин «Маҳаллий саноат министри» деган сўзлар қўшилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР ГРАЖДАНЛИК КОДЕКСИГА ҚЎШИМЧА ВА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг қуйидаги Фармонлари тасдиқлансин:

«Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги 1969 йил 29 май Фармони;

«Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 292- моддасига қўшимча киритиш тўғрисида»ги 1969 йил 29 май Фармони.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ҚОНУНЛАРИ КОДЕКСИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Меҳнат қонунлари кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 1969 йил 30 январь Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛЬ КОДЕКСИГА ҚЎШИМЧА ВА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Жиноят-процессуаль кодексига қўшимча ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги 1969 йил 29 май Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР ЖИНОЯТ КОДЕКСИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг қуйидаги Фармонлари тасдиқлансин:

«Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг 199/1 ва 199/2 моддаларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 1969 йил 30 январь Фармони.

«Ўзбекистон ССР Жиноят кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги 1969 йил 29 май Фармони.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «АШАДДИЙ ИЧКИЛИКБОЗ (АЛКОГОЛИК) ВА ГИЁВОНЛАРНИ МАЖБУРИЙ ДАВОЛАШ ВА МЕҲНАТДА ҚАЙТА ТАРБИЯЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҲАМДА «ДАЙДИЛИККА ҚАРШИ КУРАШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНЛАРИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА» ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ЧИҚАРГАН ФАРМОННИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

«Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ашаддий ичкиликбоз (алкоголик) ва гиёвонларни мажбурий даволаш ва меҳнатда қайта тарбиялаш тўғрисида»ги ҳамда «Дайдиликка қарши курашни кучайтириш тўғрисида»ги Фармонларига ўзгартишлар киритиш ҳақида» Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 1969 йил 29 майда чиқарган Фармон тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «НИКОҲ ТУЗИШ МУДДАТИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Никоҳ тузиш муддати тўғрисида»ги 1969 йил 27 февраль Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ

ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР СОСТАВИДА ЯНГИ РАЙОНЛАР ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Советя Президиумининг «Ўзбекистон ССР составида янги районлар тузиш тўғрисида»ги 1968 йил 25 декабрь Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ

ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎРТОҚ С. АЗИМОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Сарвар **Азимовни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1969 йил 27 май Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ

ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎРТОҚ М. ТУРСУНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Минаввар **Турсуновни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1969 йил 27 май Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ

ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ЎРТОҚ М. ТУРСУНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ўртоқ Минаввар **Турсунов** Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ

ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ЎРТОҚ П. И. КАВТАРОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ САНОАТИ МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Пётр Ильич **Кавтаровни** Ўзбекистон ССР бинокорлик материаллари саноати министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1969 йил 26 май Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ

ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Ю. Я. БУРЕШНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Юрий Ярославович **Буреш** Ўзбекистон ССР Олий Судининг аъзоси қилиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

М. Ҳ. ТОИРОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Концерт-ижрочилик фаолияти соҳасидаги хизматлари ва музикачи кадрлар тайёрлашдаги самарали педагогик ишлари учун Тошкент Давлат консерваториясининг катта ўқитувчиси Мирза Ҳакимович **Тоировга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ

1969 йил, 6 июнь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Е. М. МАРТИНЕНКОГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АВТОТРАНСПОРТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти ва тошйўллар министрлиги системасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги учун Тошкент область юк ташиш ишлаб чиқариш трести бошқарувчисининг ўринбосари Елена Михайловна **Мартиненкога** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган автотранспорт ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ

1969 йил, 7 июнь.
Тошкент шаҳри.

СОВЕТ — МОНГОЛ ЁШЛАРИНИНГ III ДЎСТЛИК ФЕСТИВАЛИ

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Сурхон водийсининг ҳамма бурчакларида «Найрамдал», «Дўстлик» сўзлари жаранглмоқда. Қадимий Термиз меҳнаткашлари, Шеробод ва Гагарин чўлқуварлари, Бойсун чорвадорлари ва шоликорлари, Денов, Шўрчи, Сариосиё ва Жарқўрғон пахта усталари ҳам шу сўзларни айтиб монголиялик азиз меҳмонларни самимий кутиб олдилар.

Меҳмонлар Қашқадарё области орқали келаётганлиги учун икки областга ҳам яқин бўлган «Сайроб» совхози марказида бир неча аср билан юз кўришган бобочинор ёнида область меҳнаткашлари вакиллари билан қизғин учрашувлари бошланди.

Улан-Батор қишлоқ хўжалик институтининг ўқитувчиси Сумдуй Балдан ва у билан ҳамроҳ бўлиб келган кишилар қизғин кутиб олинди. Меҳнаткашлар уларга нон-туз тутдилар. Пионерлар ранг-баранг гулдасталар тақдим этдилар. Монголиялик меҳмонлар билан биргаликда Даманси ороли учун бўлган жангларда иштирок этган чегарачи ефрейтор Пётр Величко ҳам Сурхон водийсига келди.

«Сайроб» совхози марказида дўстлик митинги бўлди. Митингни Бойсун район партия комитетининг секретари ўртоқ Х. Холиқов очди. Совхоз комбайнчиси Жумаев, район саноат комбинати тўқувчиси Раҳмонова, «Сайроб» совхозининг директори Тошматов ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, азиз меҳмонларни қизғин табрикладилар. Монголиялик ёшлар фестивали қатнашчилари группасининг бошлиғи ўртоқ Балдан жавоб нутқи сўзлади.

Монгол — совет ёшлари дўстлиги учинчи фестивали иштирокчилари ўз сафарларининг иккинчи кунида Шеробод чўлида барпо этилган янги қўриқ хўжаликлари — «Советобод», «Комсомолобод» совхозларини бориб кўрдилар. Сўнгра улар катта программада чўлқуварларга концерт қўйиб бердилар. Меҳмонлар куннинг иккинчи ярмида Тошкентга учиб кетдилар.

А. ХАЛИЛОВ.

Бугун—енгил саноат ходимлари куни

МЎЛ-КЎЛЧИЛИК МАНБАИ

Ф. ХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР енгил саноат министри.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати халқимизнинг фаровонлигини ошириш учун курашиб, мўл-кўлчилик манбаи бўлган енгил саноатни ривожлантиришга катта эътибор бериб келмоқдалар. Ана шу ғамхўрликдан руҳланган комбинат ва фабрикаларимизнинг меҳнаткашлари традицион байрамларини 1969 йил топшириқларини муддатидан илгари бажариш шиори остида нишонламоқдалар. Ўтган беш ой мобайнида маҳсулот сотиш ва меҳнат унумдорлигини кўтариш топшириқлари ортиғи билан адо этилди. Планга қўшимча тарзда 6 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот реализация қилинди.

Корхоналаримизда социалистик мусобақа жўш урмоқда. Пешқадам коллективлардан бири бўлган Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмасига СССР Енгил саноат министрлиги ва тўқимачилик, енгил саноат ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи берилди. Пойтахтимиздаги биринчи пойафзал фабрикаси коллективи эса катта ютуқларга эришгани учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. Фарғона тўқимачилик комбинати ва Андижондаги Володарский номли тикувчилик фабрикалари коллективи ҳам катта меҳнат зафарларини қўлга киритдилар. Бухородаги «ВЛКСМ XX йиллиги» тикув фабрикаси, Марғилондаги «Атлас» фирмаси, Самарқанддаги пойафзал фабрикаси, пойтахтимиздаги сунъий ва табиий кўн тайёрлайдиган «Ўзбекистон» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Қўқондаги Охунбобоев номли тикув фирмаси, Намангандаги шойи тўқув фабрикаси ва бошқа ўнлаб корхоналаримиз социалистик мажбуриятларини муваффақият билан бажармоқдалар.

Корхоналаримизда улуғ доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини меҳнат зафарлари билан нишонлаш учун социалистик мусобақа кун сайин қизимоқда. Министрлик қарамоғидаги корхоналарнинг меҳнаткашлари зиммаларига оширилган социалистик мажбуриятлар олиб, 1969 йилда планга қўшимча ўн миллион сўмлик маҳсулот тайёрлайдилар. 307 минг метр ип газлама, 408 минг метр шойи газлама, 140 минг дона трикотаж буюмлари, 290 минг жуфт чарм пойафзал, 100 минг сўмлик чинни буюмлари ва бошқа кўпгина маҳсулотлар планга қўшимча тарзида ишлаб чиқарилади. Маҳсулот турларини кўпайтириш, халқ кенг истеъмол товарлари сифатини яхшилаш, меҳнаткашларга меҳнат қилиш ва дам олиш учун қулай шароитлар яратиб бериш юзасидан ҳам кўпгина тадбирларни белгилаб амалга оширмоқдамиз. Шу йилнинг беш ойи натижалари В. И. Ленин юбилейи шарафига олинган социалистик мажбуриятларимиз тўла-тўкис бажарилишидан далолат бериб турибди.

Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистон енгил саноат ўлкасига айланди. Ҳозир республикамизда енгил саноатнинг 18 та тармоғи таркиб топган. Ҳозир ўлкамизнинг енгил саноат корхоналарида юз мингдан ортиқ ишчи ва инженер-техник ходим меҳнат қилмоқда. Химия саноатининг равнақи енгил саноат маҳсулотлари турларини кўпайтириш ва сифатини яхшилашга имкон берди. Синтетик тола, сунъий чарм ишлатилиб тайёрланган товарлар йил сайин кўплаб чиқарилмоқда. Енгил саноат корхоналарида меҳнат унумдорлигини кўтариш ва маҳсулот сифатини яхшилашга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Кейинги уч йил ичида енгил саноат корхоналарида меҳнат унумдорлиги 12,6 процент кўтарилди.

Лекин, шундай бўлса ҳам республикамизнинг енгил саноат корхоналари техника билан жиҳозланганлик, меҳнат унумдорлигининг ўсиши жиҳатидан ва тайёрланаётган маҳсулотнинг сифати ва турига қараб баҳо берганимизда мамлакатимиздаги пешқадам корхоналардан орқада қолмоқда. Республикамиз енгил саноатида автоматлаш ва механизациялаш лозим бўлган кўпгина ишлар бор. Яқин 5-6 йил ичида биз маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини муттасил кўпайтириб бораверамиз, маҳсулот сифатини яхшилаб, унинг турларини кўпайтирамиз. Янги техника ва технологияни жорий этиб, участка ва цехларни комплекс-механизациялаб, меҳнат унумдорлигини оширамиз, планлаштиришни такомиллаштирамиз, меҳнатни ва ишлаб чиқаришни бошқариш яхшиланиб бораверади. Ҳозир ишлаб турган ва янги қурилаётган корхоналарда янги серунум ускуналар ўрнатилади.

Яқинда партия ва ҳукуматимиз республикамизда енгил саноатни янада ривожлантириш тўғрисида махсус қарор қабул қилдилар. Ўзбекистонда 46 та янги корхона қурилади. 12 корхона янгитдан жиҳозланади. Енгил саноатни ривожлантиришга сарфланаётган капитал маблағлар ўтган беш йилдагига нисбатан 7 баравар кўпдир. Устки трикотаж тайёрлаш 3.6 марта, шойи газлама чиқариш деярли 3 марта кўпаяди. Пойафзал ва ип газлама тайёрлаш 2.5 баравар ортади. Республикамиз енгил саноат ходимлари бинокорлар, лойиҳачилар, мутахассислар, олимлар билан ҳамкорликда ана шу улкан вазифаларни бажаришга қаттиқ бел боғлаганлар.

Республикамиз енгил саноатининг юз мингдан ортиқ меҳнаткашлари 1969 йилда янги меҳнат зафарларини қўлга киритиб, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб армуғон тайёрлайдилар.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

ЕНГИЛ САНОАТ ХОДИМЛАРИ КУНИ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25—Лирик концерт. 9.30 — Шарқ халқлари куйлари. 10.10 — «Табассум» радиожурнали. 11.35 — Халқ талантлари концерти. 12.15 — «Эрталабки салом» (Москва), 13.30 — Концерт (русча), 15.10 — Талабларга мувофиқ концерт, 15.50—«Олмалиқ зарбдори», 15.55 — Совет ва монгол ёшлари дўстлиги III фестивалининг ёпилишига бағишланган тантанали кеча. 19.20 — Ўзбекистон санъат усталарининг концерти, 20.00 —«Ёшлик» программаси, 21.00 — «Мамлакатлар ва қитъалар», 21.10 — Концерт, 22.20 — «Табассум» (такрорий эшиттириш), 23.20 —«Хайрли кеч» (концерт).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида 10.00 — **«Халифа—лайлак»** (фильм-эртак), 11.05 — **«Колокольчик»** клуби.

Ўзбек тилида: 11.40—**«Роса соат 3 дан 15 минут ўтганда»** (мультфильм), 12.00 — **«Довюрак Том»** (Ёш томошабинлар театрининг спектакли олиб кўрсатилади), 13.40 — **«Қишлоқ чироқлари»** (қозоқ тилида эшиттириш), 15.55 — **Кўрсатишлар программаси,** 16.00 —**Санъат саройидан совет-монгол ёшлари III дўстлик фестивалининг ёпилишига бағишланган митинг олиб кўрсатилади,** 19.00 —**Бугун енгил саноат ходимлари куни,** 19.30 — **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида), 20.00 — **Енгил саноат ходимлари учун концерт,** 20.30 — **«Ўн иккинчи кеча»** (Бадиий фильм, рус тилида), 21.55 — **«Ахборот»,** информацион программаси, 22.25 —**Ўзбекистон халқ ҳофизлари. Маъмуржон УЗОҚОВ.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.00 дан—**Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — **Пойтахтимиз меҳмонлари. СССР халқ артисти ТИЙТ КУУЗИК концерти.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 8/VI да **Жизель.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 8/VI да **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРДА — 8/VI да **Фарғона тонг отгунча,** 9/VI да **Тошболта ошиқ.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Бриллиант қўл — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» «ВОСТОК», «ДРУЖБА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳаводаги саргузаштлар — «ЎЗБЕКИСТОН» «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 2.20, 5 ва кеч 7.20 минутда).

Далиллар керак — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 12.30 ва кеч 9.30 минутларда).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.40 ва 10.30 минутларда бошланади)

Бир юз биринчи сенатор — «ХИВА», ТЕЛЬМАН номли.

Ҳаводаги саргузаштлар — «ФЕСТИВАЛЬ».

ЎЗБЕКИСТОН ССР А. НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА
21, 22, 25 ИЮНДА

ПРЕМЬЕРА

«СЕВГИ ТУМОРИ»

3 кўринишли, 6 пардали балет.

(Б. Гарги «Сонни ва мативал» драмаси мотиви асосида)

М. Ашрафий ва Г. Миллер либреттоси.

Дирижёр — СССР халқ артисти, Давлат мукофотлари лауреати, профессор Мухтор АШРАФИЙ

Постановкачи-балетмейстер —СССР халқ артисткаси, СССР Давлат мукофоти лауреати Галия ИЗМАЙЛОВА.

Рассом — ЎзССР халқ рассоми Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, СССР Давлат мукофоти лауреати Мели МУСАЕВ.

Постановканинг бадиий раҳбари — БССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, РСФСРда хизмат кўрсатган артист А. АНДРЕЕВ.

Кеч соат 7 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Молия министрлиги
ТОШКЕНТ ВА САМАРҚАНД МОЛИЯ ТЕХНИКУМЛАРИ
1969-70 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумлар ишлаб чиқаришдан ажралган ва ажралмаган ҳолда Ўзбекистон ССР бюджет муассасалари, молия ва страхование органларига қуйидаги мутахассисликлар бўйича ўрта малакали ишчилар тайёрлайди:

давлат бюджети, давлат страхованиеси, давлат даромадлари, бюджет ҳисоби.

Тўлиқ ва тўлиқсиз ўрта маълумоти бор 30 ёшгача бўлганлар кундузги ва ёши чекланмаган ҳолда сиртқи бўлимга ҳамда Тошкент техникумининг кундузги бўлимига ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

Ўқиш муддатлари: ўрта маълумоти бор, ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқувчилар учун — 1 йилу 6 ой, тўлиқсиз ўрта маълумотлилар учун — 3 йил. ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқувчилар учун 2 ва 4 йил.

Кирувчилар: ўрта маълумотлилар — рус тили ва адабиётидан (иншо), математика (оғзаки). тўлиқсиз ўрта маълумотлилар учун — рус тили (диктант) ва математика (оғзаки)дан **имтиҳон топширадилар.**

Техникум директори номига ёзилган аризага танлаган мутахассислиги кўрсатилиб, унга қуйидаги ҳужжатлар: ўрта ва саккиз йиллик мактабларни тугатганлиги ҳақидаги ҳужжат (асли), 9, 10, 11 синфларга кўчирилганлиги ҳақидаги табеллари автобиография, 4 та фотосурат (3х4 см, ҳажмда), медицина справкаси (286-форма), муассаса раҳбарлари тасдиқлаган меҳнат дафтарчасидан кўчирма (сиртқи бўлимга кирувчилар учун) **қўшиб топширилади.**

Паспорт, ҳарбий билет ёки приписное свидетельство шахсан кўрсатилади.

Умумий тартибда стипендия билан таъминланадилар.

Лозим бўлганларга ётоқхона берилади.

Аризалар: кундузгиларга — 31 июлгача, ўрта маълумотлилар группаларига — 15 августгача (кириш имтиҳонлари — 1 августдан 20 августгача), сиртқи бўлимга — 10 августгача (кириш имтиҳонлари — 11 июндан 20 июнгача) ва (11 августдан 20 августгача) қабул қилинади.

Техникумлар адреси: Тошкент-138, Чилонзор, Г-9 «а», Ғ. Ғулом кўчаси, 18-уй (9, 15-трамвайларнинг «Чўпон ота» бекати);

Самарқанд шаҳар Профессорская кўчаси, 51-уй (7 автобус, 2-троллейбуснинг «Кренкель» бекати).

20 июнь кундуз соат 3 да Тошкент халқ хўжалик институтининг илмий совети (Олмазор кўчаси, 183 уй)да иқтисод фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

М. Мирзаахмедов: «Йирик қорамолчилик фермаларидаги ходимларнинг меҳнатини ташкил қилиш ва унга ҳақ тўлаш (Наманган ва Андижон область пахтачилик колхозлари материалларида)» деган темада;

А. Абдуғаниев: «Қишлоқ хўжалигига яроқли ерлардан фойдаланишнинг иқтисодий самарадорлиги» (Сирдарё области колхозлари мисолида) деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик қурилиш министрлиги
11-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ 8-МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГАН КЎЧМА КОЛОННАСИГА
дурадгорлар, ғишт терувчилар, бетончилар, монтажчилар, бўёқчилар, сувоқчилар, арматурачилар, газ-электр пайвандчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай ва аккорд-мукофотли.

Иш кўчма характерда бўлганлиги учун 35% минтақа коэффициент ва 30% қўшимча ҳақ тўланади.

Ёлғиз кишиларга ётоқхона, оилаликларга турар жой берилади.

Икки йиллик шартнома тузганлар уч ойлик подъемний ҳақи оладилар.

Мурожаат учун адрес. Ўзбекистон ССР Сурхондарё области, Гагарин райони, Комсомолобод посёлкаси.

Ўзбекистон Давлат физкультура институтининг партия ва касаба союз ташкилотлари институт ректори-доцент Х. Х. Турахўжаевга акаси

Хўжан ХЎЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Б— 2297. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 6469. Р. 03105